

WWW.LOVAGKIRALY.ORG

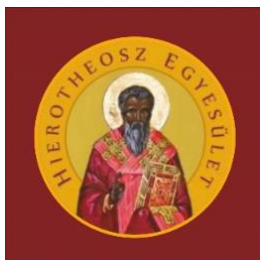
Örökség, ami összeköt – Szent László emlékezete

Közép-Európában

EFOP-5.2.2-17-2017-00133

Projekt-módszertani összegzés

Összeállította: Dr. Györbiró András Csaba

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezető és programcélkitűzések	1
1.1. Projekt általános céljai:	2
1.2 A projekt indokltsága:	2
1.3 A projekt illeszkedési pontjai a Pályázati felhívásban meghatározott egyes célokhoz	8
1.4 A projekt hozzáadott értéke:	14
2. Kedvezményezett Partnerek	17
2.1. Hierotheosz Egyesület	17
2.2. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat	19
2.3. A projekt infrastrukturális és személyi felépítése	20
3. A projekt keretében szerződéses alapon együttműködő partnerek	21
3.1. Hargita Megyei Hagyományörzési Forrásközpont	22
3.2. Rovás Egyesület, Kassa	23
3.3. Regös Ifjúsági és Közművelődési Egyesület, Sepsiszentgyörgy (Románia).....	24
3.4 Varadinum Kulturális Alapítvány, Nagyvárad	25
3.5. Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Beregszász	25
3.6. Dunatáj Egyesülés, Doroszló	26
3.7. Iskola Alapítvány, Kolozsvár	27
4. A projekt eseményei, eredményei	28
A. Események a projekt első mérföldkövéig (2018. 06. 30-ig).....	28
B. Események a projekt második mérföldkövéig (2018.10.31-ig).....	34
Műhelymunkák	34
Egyéb események:	40
C. Események a projekt harmadik mérföldkövéig	46
Műhelymunkák:	46
Tréningek:	52
Tanulmányutak:	53
D. Harmadik mérföldkő utáni rendezvények	56
5. Szakmai ajánlások	61
A. Kutatás kiterjesztése (épített örökség, tárgyi örökség, legendák, mondák, stb.) .	61
B. Részletes marketingterv az előbbieket bemutatására, hálózatba szervezésére	62
C. A Szent László út (Erdély, Észak-Magyarországi részének) megnyitása	64
D. A Szent László út Kárpát-medencei kiterjesztése	65

Az „Örökség, ami összeköt – Szent László emlékezete Közép-Európában

EFOP-5.2.2-17-2017-00133”

Projekt-módszertani összegzés

Összeállította: Dr.Györbiró András Csaba

1. Bevezető és programcélkitűzések

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program keretén belül az Emberi Erőforrások Minisztériuma EU Fejlesztések Végrehajtásáért Felelős Helyettes Államtitkárság (1054 Budapest, Akadémia u. 3.), mint Támogató által 2017.05.22-én meghirdetett EFOP-5.2.2-17 Transznacionális együttműködések című felhívás alapján a **Hierotheosz Egyesület (4326 Máriapócs, Kossuth tér 17.)**, mint támogatást igénylő **2017.08.28.** napon támogatási kérelmet nyújtott be. Támogató az „**Örökség, ami összeköt – Szent László emlékezete Közép – Európában**” című **EFOP-5.2.2-17-2017-00133** azonosító számú támogatási kérelmet elbírálta, és **azt támogatásra alkalmasnak minősítette**. Projekt elszámolható költségeinek finanszírozása az Európai Szociális Alapból és hazai központi költségvetési előirányzatból vissza nem térítendő támogatás formájában történt.

A projekt a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzattal közösen konzorciumban, transznacionális együttműködések keretében került megvalósításra.

1.1. Projekt általános céljai:

A projekt célja kulturális civil szervezetek, önkormányzatok és intézmények között a hálózati együttműködés erősítése, a közép-európai kulturális örökségünk megóvása és ápolása, valamint a tapasztalatcsere erősítése volt. Mindezt Szent László király öröksége köré építve, akinek mind a személye, mind az öröksége és emlékezete összeköti Közép-Európa országait és a Kárpát-medence magyar közösségeit.

A főpályázó Hierotheosz Egyesület, valamint a konzorciumi partner, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat az elmúlt években célul tűzte ki a határon átnyúló együttműködések elmélyítését, a kapcsolattartást hazai és határon túli civil szervezetekkel, valamint a helyi és regionális identitás erősítését, a történelmi és kulturális örökség megőrzését.

Jelen projekt célja az volt, hogy az együttműködések helyi jellegét megtartva egy olyan közép-európai kulturális tapasztalatcsere és folyamatos együttműködésre alapuló hálózatot hozzunk létre, amelyhez csatlakoztak felvidéki, erdélyi és délvidéki, illetve természetesen hazai települések és szervezetek is, a csatlakozás lehetősége pedig továbbra is fenn áll. Ennek a hálózatnak az alapja a közös identitás és a közös hagyomány, aminek betöltésére kifejezetten alkalmas Szent László királyunk emléke. Ez az alap, amelyre a közös Szent László-i hagyományra épülő hálózat támaszkodik, megfelelő arra, hogy biztosítsa az együttműködést a projekt lezárulta után is. A projekt fontos eleme tehát a transznacionális együttműködés határon túli szervezetekkel, illetve a projekt programjainak határon átvélt megvalósítása.

A projekt keretében Szent László történelmi személyiségének felhasználásával egy, a közép-európai térséget és benne a Kárpát-medencei magyarságot összekötő örökség-útvonal feltérképezése a célunk. Az útvonal magába foglalja az épített örökséget, a mondavilághoz kapcsolódó helyszíneket, természeti értékeket és Szent László nevéhez kapcsolódó településeket, nevezetes helyszíneket.

1.2. A projekt indokoltsága:

Elsődleges cél volt az együttműködés megteremtése és fejlesztése, az összetartozás érzésének kialakítása a Kárpát-medence szerte levő, Szent László örökségéhez köthető települések között, valamint ezen települések népszerűsítése. A Szent László-kultusz Kárpát-

medencében való elterjedése, valamint az a tény, hogy a Szent László-legenda ábrázolásai nemcsak a trianoni Magyarországon, és nemcsak Erdélyben találhatók meg, bizonyítják a középkori Magyarország egységét – kulturálisan és közösségi értelemben is.

Hiányos a tudásunk a magyarországi és a Kárpát-medencei települések történelmét, illetve történelmi személyek helyszínhez kapcsolódását illetően, ezen hiányosság pótlásával kívánunk foglalkozni jelen esetben Szent László királyhoz kapcsolódóan. A konferenciáinkon és műhelymunkáinkon olyan hazai szakemberek előadásait hallhattuk, mint Gál Péter Szent László kutató, író és művelődésszervező, Dr. Kollár Tibor tudományszervező, Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt kitüntetett, Dr. Szabó Irén néprajzkutató, Horváth Zoltán György Podmaniczky-díjas író, művészettörténész, Dr. Drabancz M. Róbert, író és főiskolai docens, Dr. Hidán Csaba egyetemi adjunktus, régész és történész vagy Dr. Horváth-Lugossy Gábor, a Magyarságkutató Intézet főigazgatója. A projekt keretében hazai szakemberek képzésére is sor került két alkalommal Máriapócon, melyek fő témái a stratégiaalkotás, branding, célcsoportok, online, offline kommunikáció, ütemezés, online kampányok, kampánytervezés: eszközök és csatornák, a különböző generációk kommunikációs sajátosságai, ütemezés, éves eseménytervek, stb. voltak. Rendezvényeink a hallgatóság számára egyszerre voltak erősen szakmaiak, oktató jellegűek, ugyanakkor rendkívül változatosak, mert az előadók személyisége – háttere is az: művelődéstörténész, néprajzkutató, egyházjogász, történelmi grafikus, középkori hareművészet-oktató, muzeológus, helytörténész, drámapedagógus és középkori tánc oktató is volt már meghívott előadónk - mindannyiukat Szent László lovagkirályunk öröksége hoz össze, mely szakemberek találkozásából nem egyszer szakmai barátságok is jöttek létre. Az, hogy Szent László öröksége ilyen sok különböző ágazati nézőpontból megközelíthető, szintén azt bizonyítja, hogy ez az örökség él, valamint továbbra is éltetni kell és arra érdemes.

Szent László, mint az egyik legnagyobb magyar király, a magyar keresztény hit védelmezője, erősítője, nemzetközi és regionális szinten is kiemelkedő alakja, kultuszának ápolása fontos feladat, nem csak vallási, teológiai, hanem a köztájékoztatás tekintetében is.

Összhangban a felhívás céljával, a projekt transznacionális együttműködésekkel valósult meg. A hazai szakemberek tudásának naprakészen tartása és a nemzetközi tapasztalatok

becsatornázása érdekében a Hierotheosz Egyesület együttműködési szerződést kötött a következő külföldi együttműködő partnerekkel:

- a kolozsvári Iskola Alapítvánnyal,
- a kassai Rovás Polgári Társulással,
- a nagyváradai Varadinum Kulturális Alapítvánnyal,
- az ungvári Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetséggel,
- a székelyudvarhelyi Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközponttal,
- a sepsiszentgyörgyi Regös Kulturális és Ifjúsági Egyesülettel,
- a doroszlói Dunatáj Egyesüléssel.

A rendezvényeinkre a hét külföldi együttműködő partner minden esetben kapott meghívót és a rendezvények a partnerek aktív részvételével valósulnak meg. Az együttműködő partnerek a legtöbb esetben saját intézményüket képviselő előadót is javasoltak rendezvényeinkre: a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont Sashalmi Fekete Tamás történészt és az Arany Griff Rend elnökét, valamint Fazakas Szabolcsot, a híres Legendárium ötletgazdáját, a KMKSZ Popovics Béla helytörténészt és főiskolai tanárt, a Rovás Polgári Társulás Balassa Zoltán helytörténészt és közíró, a Regös Kulturális és Ifjúsági Egyesület pedig Dr. János Mihály művészettörténészt, a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat tagját. Ezen előadók már több ízben voltak előadóink. További előadóink kiválasztásakor is szem előtt tartottuk a határon átnyúló hálózat építésének célját, ezért gyakran hívtunk rendezvényeinkre határon túli szakembereket, pl. Pallai Béla történész Kárpátaljáról, Marosi Anita kárpátaljai honismereti vezető, Balla Ede író és szakrálisföldrajz-kutató Székelyudvarhelyről, Szpisák Gyula, a kassai Thália Színház menedzsere.

Összhangban a pályázati felhívással és a Támogatói Okirattal, a projekt keretében megvalósult számos konferencia (Nagyvárad, Kassa, Kolozsvár, Debrecen, Nyíregyháza, Máriapócs helyszíneken), hazai szakemberek számára szervezett, Szent László örökségéhez köthető helyszíneket megismertető tanulmányút (Kassa megyei, Szatmár megyei, Kolozs megyei, Kovászna megyei, Borsod-Abaúj-Zemplén megyei és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei), valamint tréningek és kétnapos szakmai műhelymunkák. Ezen kívül elkészült egy Szent Lászlóhoz kapcsolódó Kárpát-medencei településeket bemutató 49 panóból álló

vándorkiállítás is, melyek kiállítására sor került Nagyváradon, Kassán, Kolozsváron, Nyíregyházán, Debrecenben, Máriapócsán, Baktalórántházán és Sepsiszentgyörgyön.

A projekt egyik legjelentősebb eredménye a közös kutatómunka gyümölcseként, a kolozsvári Iskola Alapítvánnyal együttműködésben megjelentetett **Lovagkirály** című színvonalas szakmai kötet, mely bemutatja a Szent Lászlóhoz kapcsolódó Kárpát-medencei településeket, valamint egy átfogó tanulmányban ismerteti a Szent László legenda ábrázolásmódjait (falképeit). A kötet számos olyan középkori emléket, templomot, falfreskót mutat be, amelyek a magyar közönségnek eddig teljesen ismeretlenek voltak (Nyitrakoros (Krušovce, SK), Debrőd (Debrad', SK), Kövi (Kameňany, SK), Ruszkin (Ruskinovce, SK), Újhelyszentpéter (Novo Mesto, HR), így ezen települések kutatása, szakmai feldolgozásuk, a kutatások eredményeinek bemutatása nemcsak a hazai és nemzetközi nagyközönség részére, de a tudományos szféra számára is hiánypótló.

A projekt keretében ezen kívül elkészültek a vándorkiállítás anyagát képező Szent Lászlóhoz kapcsolódó helyszíneket bemutató molinók, a projekthez kapcsolódó látványos, háromnyelvű, a helyszíneket alapos szakmaisággal bemutató honlap (<https://lovagkiraly.org>), valamint egy összehasonlító szociológiai kutatás és zárójelentés.

A projekt szakmai megvalósítása a projekt végrehajtási időszak előrehaladásához mérten, a támogatási szerződés és szakmai terv szerint, az időbeli ütemezésnek megfelelően haladt.

A leírt projekt több célt kívánt egyszerre szolgálni, melyeket azonban egybe kötötte Szent László alakja, a hozzá köthető kultusz, és az ennek kapcsán hozzá kötődő tevékenységek, régiók, tájegységek, országhatárokon átívelve az egész Kárpát-Medencében. Ezáltal a projekt egyszerre tekinthető nemzetközinek, hiszen több ország területén kerültek programok, konferenciák, vándorkiállítások, tanulmányutak megvalósításra, mégis a közös történelemre, a közös hagyományokra épít, hiszen épp Szent László király kultuszának egész Kárpát-medencei jelenléte mutatja meg, hogy hite, múltja, kultuszai, szentjei kulturálisan erősen összekötik a térség közösségeit Közép-Kelet Európában.

A projekt tevékenységét többféle esemény képezte. Szakmai konferenciák sora adott lehetőséget arra, hogy a lovagkirály kultuszának egy-egy elemével, vagy adott esetben ahhoz kapcsolódva egyes tájegységek, történeti folyamatok mélységében megismerhetővé váljanak a résztvevők számára, illetve a tematikából és az előadók listájából is látszik a sokféleség és a

többoldalú megközelítése a témáknak. Előadóink gondos válogatás után kerültek felkérésre, mindannyiuk esetében önéletrajzuk, szakmai életútjuk, személyes hitelességük, valamint több esetben együttműködő intézményeink „szava” jelentette a garanciát arra nézve, hogy kompetens hozzászólói és előadói a témakörnek, vagyis alkalmasak arra, hogy előadásaik, gondolataik révén az érdeklődők valóban közelebb kerülhessenek a témához kapcsolódó, lényegi ismeretanyaghoz. Külön erénye lett a konferenciáknak, hogy nem csak térbeni kapcsolatokat erősítettek és hangsúlyoztak, hanem az idősíkok közül is számos korszak előkerült. Ezáltal a történelmi kontinuitást, a Szent László kultusz nemzedékről nemzedékre történő kialakítását, formálódásának folyamatait is sikerült bemutatni.

A vándorkiállítás a projekt egyik központi eleme, mely egyszerre jelentette az állandóságot, hiszen a kiállítás törzsanyaga állandó maradt, és a változatosságot is, hiszen mindig más helyszínen került kiállításra. A kiállítás anyaga, az egyes megnyitókön elhangzott fontos szakmai kiegészítések, a kiállítóterek magas minősége és jellege maradéktalanul lehetővé tette azt, hogy a kiállítás megtekintői érzelmileg is közelebb kerülhessenek a lovagkirály kultuszához, akár saját korunkra és saját életükre vonatkozó hasznos iránymutatásokat olvassanak ki belőle. Megtiszteltetésnek érezzük, hogy a projekt keretében lehetőségünk nyílt arra, hogy a kiállítás anyagát több országba, számos közösséghez elvihettük, és hálásak vagyunk a sok pozitív visszajelzésért is, melyeket látogatóinktól, a helyi sajtótól és partnereinktől kaptunk.

A műhelymunkák lehetőséget adtak arra, hogy egy-egy kiemelt témakört valóban tüzetesen végigjárjunk, és ahhoz kapcsolódó előadások, majd ezeket követő interaktív eszmecserek révén a résztvevők a maga teljességében értsenek meg különféle releváns aspektusokat. A műhelymunkák jellemző helyszíne Máriapócs volt, nemcsak azért, mert a Hierotheosz Egyesület székhelye egyébként is itt található, hanem azért is, mert Nemzeti Kegyhelyünk különös erővel vonzotta mind a messzebről érkező előadókat, mind a rendezvények résztvevőit. Az, hogy a műhelymunkák kétnaposak voltak és a résztvevők együtt töltötték a kötetlen estéket, együtt étkeztek, együtt töltötték az előadások közötti szüneteket, stb. erősen hozzájárultak a rendezvényeknek a sikeréhez: nem szimplán tudásanyag és ismeret átadás történt, hanem attól sokkal több, ismerkedés, szakmai és baráti kapcsolatok kialakulása és elmélyülése. A transznacionális együttműködések megerősödését talán leginkább szolgáló rendezvények voltak ezen műhelymunkák, melyek jövőbeli együttműködéseknek is biztos alapot nyújthatnak.

A tréningek igen fontos kiegészítő tevékenységek voltak, melyek talán még a műhelymunkáknál is intenzívebb, interaktívabb rendezvények voltak, és közvetlen visszacsatolásra épültek az előadó, a tréner és a résztvevők között. Nagyon fontos készségfejlesztő jelleggel bírtak, és meggyőződésünk, hogy ezt a résztvevők a további szakmai életükben, de a projekt utóéletében is, annak szellemiségének megőrzésében is bőséggel tudják alkalmazni.

Végül, de nem utolsósorban meg kell említeni a szakmai tanulmányutakat, melyek egyszerre jelentették a résztvevő szakemberek számára a terepen való ismeretszerzés, valamint a szakemberek közötti tapasztalat és véleménycsere, az egymástól való tanulás lehetőségét. A tanulmányutak jellegükénél fogva kifejezetten hozzájárultak a hazai, megyei és Kárpát-medencei identitás erősítéséhez. A tanulmányutaknak komoly szerepük volt abban, hogy az adott települések bekerültek a Lovagkirály kötetbe, a honlapra, a vándorkiállításba, így az egész projektet átszövi a tanulmányút hatása. Nagyon hálásak vagyunk minden helyszínen a minket fogadóknak, az egyházi személyeknek, szervezőknek, idegenvezetőknek, azt gondoljuk, bizonyos értelemben ezek voltak azok az alkalmak, amikor a maga fizikai valójában lehetünk tanúi annak, milyen meghatározó és mennyire élő a mai napig a lovagkirály hagyatéka. Nem csak kiemelkedő művészeti és művészettörténeti emlékekkel ismerkedhettünk meg, hanem a szakszerű de érdekességekben is bővelkedő helyi magyarázatoknak köszönhetően valóban betekintést nyerhettünk abba, hogy milyen módon nyilvánul meg a lovagkirály jelentősége a helyi település, a helyi közösség identitásában. Nagyszerű élményt jelentettek ezek a tanulmányutak annak kapcsán, hogy megtapasztaljuk Szent László kultuszának és annak megnyilvánulásainak sokféleségét, és mégis visszataláljunk mindenhol az ő alakjához. Különösen érdekes és megható volt látni külhoni közösségek esetében, hogy milyen kiemelt jelentősége van a lovagkirálynak az ő helyi identitásuk megőrzésében, valamint, hogy a lovagkirály tisztelete olyan hivatkozási alap, mely semmilyen módon nincs rossz hatással a különböző nemzetiségű lakosság egymással ápolt viszonyára. Nagyváradon látható volt erre több példa is. A helyi Szent László Napok rendezvényt román érdeklődők is látogatják, ahogy a központi híd is románul és magyarul is viseli a lovagkirály nevét. Láthattuk, hogy Szent László király alakja tehát egyszerre segíti a magyar identitás megőrzését ezen határon túli közösségek számára, miközben semmilyen formában és módon nem gátolja integrálódásukat a többségi román, szlovák, szerb ukrán társadalomban sem. A kis településeken pedig azért volt rendkívül érdekes a látogatás, mert sokszor a települések annyira kis lélekszámúak voltak, hogy adott esetben a Szent László kultusz nélkül alig ismerné valaki őket országosan, tehát számukra

a lovagkirály kultusza egyértelműen az identitásuk alapja, amire a település későbbi fejlesztése is épülhet, például a turizmusban rejlő potenciál hatékonyabb kiaknázása révén.

Jelen dokumentumban bemutatásra kerülnek a projekt keretében megvalósult szakmai rendezvények, a projekt során a fent említett kezdeményezőkkel együttműködő partnerszervezetek, valamint ajánlások kerülnek megfogalmazásra annak érdekében, hogy a projekt céljai, a kezdeményezés szellemiségével összhangban, hosszú távon teljesülhessenek és pozitív nyomot hagyjanak az érintett térségek és célcsoportok esetében.

A dokumentumban az adott programokra, szervezetekre vonatkozóan felhasználásra kerültek sajtóorgánumok, valamint az adott szervezetek hivatalos weboldalain feltüntetett leírások is, szabad tovább-szerkesztésben.

Az átláthatóság és a megfelelő strukturáltság érdekében a projekt megvalósítása szakaszokban történt, valamennyi eseménye és megvalósítása így, jelen terminológiában, projekt-mérföldkövenként valósult meg. A követhetőség kedvéért ezeket jelen dokumentumban is az említett struktúra szerint prezentáljuk.

1.3. A projekt illeszkedési pontjai a Pályázati felhívásban meghatározott egyes célokhoz

- Pályázati felhívásban megfogalmazott cél: Nemzetiségekkel való kapcsolatfelvétel és szoros viszony kialakítása

Indoklás (projekt illeszkedése): a projekt során ruszin, szlovák hagyománnyal rendelkező településeken is megtörténik a helyi hagyományok kutatása, a helyi kisközösségek erősítése (A kérdőíves szociológiai kutatás helyszínei: a ruszin hagyományokkal bíró Kisvárda és Napkor. Visszatérő projekt megvalósítási helyszín a komoly ruszin gyökerekkel bíró Máriapócs). A sokszínű gyökerek megjelenítése, felfűzése a Szent-László hagyaték mentén erősíti a békés egymás mellett élés, szolidaritás érzetét helyi közösségekben mind a magyarországi programterületen (Szabolcstól Máriapócsig, Nyíregyházától Hejőcsabáig), mind a bevont együttműködő szervezetek országaiban.

- Pályázati felhívásban megfogalmazott cél: Kulturális civil szervezetek és intézmények hálózati együttműködése a multikulturális sokszínűség megóvása és ápolása, az együttműködések tartalmának kibővítése, tapasztalatcserék erősítése érdekében

Indoklás (projekt illeszkedése): a projekt megvalósítása során Közép-Európa öt országában tevékenykedő civil szervezetek valósítanak meg együttműködést, alakítanak ki aktív befogadást, esélyegyenlőséget sem mellőző együttműködési hálózatot. Az oktatás (KAPTÁR-Katechetikai és Pedagógiai Társulás, Human Reform Alapítvány, ALCADELT Művészeti Egyesület, Jósavárosi Értelmiségi Egyesület, Magyar Erdélyi Magyarörmény Egyesület), a turisztika (Máriapócsért Alapítvány, Szabolcs Vezér Íjászközi Hagyományőrző Egyesület, Arany Griff Rend, Szent Erzsébet Út Alapítvány, Mária Út Közhasznú Egyesület, Nyíregyházi Városvédő Egyesület) az ifjúságügy (Itthon-Fiatalon Egyesület, Nyírségi Életút Egyesület) és a szociális ellátás (Segítőkéz 2003 Szociális Egyesület, Máriapócsi Nyugdíjas Egyesület) területén működő civil szervezeteket, tematikus sokszínűségük ellenére, vontuk be a projekt Szakmai Tervének megvalósításába. Olyan kulturális intézmények munkatársaival működtünk szorosan együtt, mint a Zamárdi Tourinform Iroda, Községi Ház és Városi Könyvtár, a Dégenfeld Kastélymúzeum (amely kiállítási helyszínünk is volt), a Máriapócsi Kulturális Központ, a Székely Nemzeti Múzeum, a Körösvidéki Múzeum, a Máriapócsi Bazilika Múzeum, stb.

A pontszerű igények, a helyileg elkülönülő turisztikai-kulturális-vallási fejlesztések megismerése, összefűzése, harmonizálása célként szolgál. A felhívás célja a nemzetközi együttműködésben rejlő lehetőségek kiaknázása, nemzetközi tapasztalatok és jó gyakorlatok megismerése az EFOP együttműködő társadalom prioritási tengelyen lefedett szakterületen. Az együttműködésben részt vevő civil szervezetek többek között a következők: Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont (Románia), Rovás Egyesület, Kassa (Szlovákia), Regös Ifjúsági és Közművelődési Egyesület, Sepsiszentgyörgy (Románia), Varadinum Kulturális Alapítvány, Nagyvárad (Románia), Dunatáj Egyesülés, Doroszló (Szerbia). A pontszerűen jelentkező helyi igények, a helyi közösségek fejlesztésén túl, helyi fejlesztési (turisztikai) stratégiák létrejöttét, továbbgondolását célozzák (pl. Máriapócs Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája).

A multikulturális sokszínűség megóvása és ápolása célhoz alapvetően már a Szent László témaválasztással is sok szálon kötődik a projekt, hisz pont azt a személyt választottuk a projekt

hívószavának, akinek tisztelete több nép körében is él: magyarok mellett a horvát és a lengyel nép körében is jelentős a tisztelete, valamint lányát, Szent Piroskát (Eiréné) az ortodox országokban – többek között a román közösségben – övezi nagy tisztelet, így már a témaválasztásnál egy olyan személyt állítottunk a középpontba, akinek az öröksége alkalmas a párbeszédre, együttműködésre.

- Pályázati felhívásban megfogalmazott cél: Közösségfejlesztő szervezetek, egyházak hálózati együttműködése, tapasztalatcserék erősítése

Indoklás (projekt illeszkedése): A témában érintett stakeholderek jelenléte a kapcsolatok kiépítése, a kutatási területek sokszínűsége, egyedi kihívásai, esetenkénti multikulturális kontextusa színes társadalmi interakciónak kedvez. A bevont résztvevők között a kutatással érintett települések turisztikai, vallási, történelmi, régészeti, művészettörténeti, néprajzi, szociológiai, oktatási területéről ismeretekkel bíró szereplői is megtalálhatóak, lehetőséget adva az együttműködésre, tapasztalatcserére is. Rendezvényeink a hallgatóság számára tudatosan oktató jellegűek, a tudástranzfer sikerességét alapozza meg az előadók szakmai sokszínűsége: művelődéstörténész, néprajzkutató, egyházjogász, történeti grafikus, muzeológus, helytörténész, és drámapedagógus is volt már meghívott előadónk, ezáltal ezen rendezvények az élő együttműködések és tapasztalatcserék helyszínévé váltak.

A Szakmai Tervben vállalt együttműködés két irányban hat. Egyrészt a történelmi hagyományok átadása és történelmi oktatás a helyi identitást erősítve a marginalizálódó közösségek részére, majd lokális ismeretátadás és tudásmegosztás; másrészt mindezekre alapozva turisztikai örökségátadás, turizmus (akár egyházi turizmus) erősítése, amely közvetetten a periférikus, rászoruló közösségek gazdasági-társadalmi fellendülését segíti. A Szakmai Tervben is éppen ezért szerepelnek a projekt célcsoportjainak kategorizálásában az iskolák. Ezen irányvonalnak megfelelően rendezvényeinken oktatási intézmények széles palettája képviseltette magát, pedagógusok és diákok érkeztek több ízben többek között az alábbi intézményekből: Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskola (Nyíregyháza), Szent Péter és Pál Görögkatolikus Általános Iskola (Nyírlugos), Mezőtelegdi Általános Iskola, Baktalórántházai Zengő Erdő Óvoda, Nagyváradai Benedek Elek Általános Iskola, Fóti Ökumenikus Általános Iskola, Nagykaposi Erdélyi János Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola, Reguly Antal Általános Iskola (Baktalórántháza), Szent Imre Katolikus Gimnázium (Nyíregyháza); Márai Sándor Gimnázium és Általános Iskola (Kassa), Nagyváradai Szent

László Római Katolikus Teológiai Líceum, Muzsika Zeneiskola (Nyíregyháza). Olyan felsőoktatási intézmények diákjai és tanárai vettek aktívan részt a rendezvényeinken, és ezáltal tapasztalatot cserélhettek és ismeretekkel gazdagodtak, mint: Pázmány Péter Katolikus Egyetem, ELTE, DOTE, Károlyi Gáspár Református Egyetem, Nyíregyházi Egyetem, Szegedi Egyetem, Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, Gyulafehérvári Római Katolikus Teológiai Intézet, kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola.

A történelmi oktatás kulcsfontossága és a tapasztalatcsere jegyében több rendezvényünkön is jelen volt a Székelyföldi Legendárium csapata is, akiknek alapvető céljuk, hogy összegyűjtsék és a gyerekek, fiatalok számára szerethető módon és eszközökkel (Ször Manó krónikái című animációs sorozat, hangoskönyv, társasjáték, stb.) adják át azt a szellemi kulturális örökséget, ismeretet, melynek Szent László királyunk személye és az őt övező mondavilág is szerves része. A legendák helyszínei ezáltal már gyermekkorban népszerűsíthetőek, nem megkerülve természetesen a szülők célcsoportját sem.

A történelmi ismeretanyag átadása és befogadása, a különböző Szent László személyéhez kapcsolódó települések széles körében történő megismertetése által nemcsak népszerűsítjük szellemi örökségünket itthon és külföldön egyaránt, hanem egyben turisztikai vonzerőt fejlesztünk, melytől a turizmus fellendülését, konkrétan a Szent László települések látogatottságának növekedését is várjuk. A rendezvényeken bemutatott, a térítésmentesen látogatható vándorkiállítás tablóin szereplő, a honlapon megtalálható és a Lovagkirály című könyvben még nagyobb számban és részletesebben bemutatott települések a projekt vívmányainak köszönhetően turisztikai attrakcióvá válhatnak helyi, térségi, regionális szinten is.

Ezt a célt hivatott elősegíteni a 2018. október 28-29-én Nyíregyházán tartott műhelymunka keretében bemutatkozó Gyöngyössy János előadónk, történelmi grafikus is, akinek a „Vasparipával a székelyföldi Legendáriumon” című dokumentumfilmje részletesen mutatja be a térség Szent Lászlóhoz kapcsolódó településeit, ezáltal propagálva azokat.

A turisztikai desztináció fejlesztés jegyében a települések népszerűsítési lehetőségeit, stratégia alkotási technikákat ismertető (oktató) jellegű tréningek is megszervezésre kerültek.

A vállalt kutatás során tényyszerű, szakmai, részletes információk kerültek lefektetésre, oktatási szintű, komoly szakmai igényességű tanulmány formájában. Az eredményeket a szélesebb társadalom irányába nyitó rendezvényeken keresztül, oktatási, továbbképzési céllal szervezendő konferenciákon és műhelymunkákon ismertetnénk. A célközönséggel szembeni elvárásunk, hogy a rendezvényeken részt vevők vállalják, hogy önkéntesen és térítésmentesen, saját településeiken, a megszerzett tudást a fiatalok számára továbbadják. Ahogyan az a Szakmai Tervben is szerepelt a településeken a vallási turizmus fontos szerepet tölthet be a helyi gazdaság erősítésében, ennek kialakításához fontos a társadalmi igényként fellépő információhiány, illetve annak kielégítésekét megcélzó tudástranszfer.

A projekten belül biztosított a kutatás-fejlesztés (Isd. tanulmány), a közsféra (Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat, illetékes helyi önkormányzatok), a hitélet (egyházak), és a civil szervezetek (együttműködő partnerek) közötti együttműködés. A Szent László témát kutatók, gyakorlati szakemberek bel- és külföldi tapasztalatcseréje, tudástranszfere valósul meg.

- *Pályázati felhívásban megfogalmazott cél:* „A társadalmi együttműködés előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem”

Indoklás (projekt illeszkedése): Fenti okfejtés mentén haladva a projekt hozzájárul a 9. Tematikus cél megvalósulásához. A Magyarország és az EU közötti Partnerségi Megállapodás szerint a 9. tematikus cél része keretében „A közösségfejlesztés támogatására egyre nagyobb szükség van Magyarországon, mert gyengék a közösségi összetartozás szálai, illetve az önszerveződő közösségek (legyen szó akár civil szervezet, akár egyház által kezdeményezett szerveződésről), viszont egy sor társadalmi problémát tudnak a kormányzatnál hatékonyabban megoldani, ezáltal javítva a helyi életminőséget is. A közösségfejlesztési munka eredménye nemcsak az adott közösségre hat, hanem közvetve a közjót is gyarapítja, kitüntetett szerepe van a társadalmi konfliktusok megoldásában, így a társadalmi kohézió és a társadalmi együttműködés biztos alapja. A közösségi élet kibontakozását a szervező munka és a megfelelő közösségi helyszínek egyaránt segíthetik (a kulturális intézmények és más közösségi terek ennek fontos bázisai lehetnek).”

A projekt fontos állomása a közösségfejlesztés. Magyarországon és EU szerte a leszakadó régiókban különösen fontos a helyi közösségek, kisközösségek fejlesztése, hiszen ezek a közösségek a működő társadalmak alapjai. A projekttel és a kutatással érintett területeken

jellemzően marginalizálódott közösségek élnek (pl. Szabolcs, Napkor, Baktalórántháza, Laskod, Tereske, Mátraverebély-Szentkút, Gyomaendrőd, Biharkeresztes), melyek vagy a földrajzi hátrányos helyzet, vagy a társadalmi szegregáció miatt nehéz helyzetben vannak.

Nagyon fontos ezen helyi közösségek megerősítése. Az identitásformálás és erősítés a közös múlton és célokon alapulhat. A helyi hagyományok, mondák, történelmi emlékek a helyi közösségi identitás alapjait képezik. Ezeknek a feltérképezése és az ismeretanyag jövő generációnak történő átadása, ismertetése jelentős mértékben hozzájárulhat a közös csoporttudat fejlesztéséhez. A projekt keretében végzett kutatások és a műhelymunkákon, tanulmányutakon végzett oktatási munka végső soron hozzájárulnak a társadalmi kohézió erősítéséhez.

A projekt hozzájárul továbbá a leszakadó térségek fejlesztéséhez, amely révén a szegénység és a diszkrimináció elleni küzdelem közvetett eszköze.

A projekt ezeken a területeken is jelentős előrelépést kínál, ugyanis, a projekt eredményeként növekszik a vallási turizmus a településeken, új kulturális szolgáltatások jönnek létre. A településekre szervezett programok, az ott megtartott rendezvények a településeken élők jövedelmének növekedését eredményezik (A zarándok-turizmus: a nemzetközi Mária-út máriapócsi állomása évi 6-700.000 látogatót vonz). A projekt célja, hogy ezen települések ismertsége nőjön, turizmusa erősödjön, a turisztikai szolgáltatói szektorba bevontak száma emelkedjen, amely gazdasági élénkülést eredményezhet. A vándorkiállítások emelik a kulturális programok számát, a kulturális programkínálat bővülése pedig vonzerőt jelent. Megjegyezni kívánjuk, hogy a szolgáltatáshoz jutás egyenlő elérésének lehetőségét biztosítottuk, hiszen ugyanazt a vándorkiállítást mutattuk be a néhány ezer lakosú Baktalórántházán, mint a megyei jogú városokban.

- A Pályázati Felhívás alapján a projekt célcsoportját képezik továbbá a humán szolgáltatásban dolgozó szakemberek, beleértve civil szervezeteket, egyházi jogi személyeket, önkormányzatokat és nemzetiségi önkormányzatokat. A projekt keretében ezeknek a személyeknek és szolgáltatásban dolgozóknak is lehetőségük van szakmai képzésük továbbfejlesztésére.

További rendezvényeinken (konferencia, műhelymunka) a projekt eddigi eredményeit, a kutatás során létrejött tanulmányt kívánjuk oktatási célzattal, ingyenesen elérhetővé tenni az

érdeklődő célközönség számára (elsődleges fókusszal a turisztikai tour-operátorokra, egyházi szereplőkre, helyi turisztikai értéket bemutató munkatársak/önkéntesnek részére). A projekt eredményei már a honlapunkon is elérhetőek. (<https://lovagkiraly.org/>)

- Pályázati felhívásban megfogalmazott cél: Befektetés az oktatásba, a képzésbe és az élethosszig tartó tanulásba

Indoklás (project illeszkedése): Projektünk több célcsoportra vonatkozóan is hozzájárul a 10. tematikus cél: célkitűzéseinek eléréséhez:

- a projekt egyes rendezvényei (konferenciák, workshopok, tanulmányutak) kifejezetten az élethosszig tartó tanulás (Long Life Learning – LLL) kereteibe illeszthetők be, mivel az ezeken részt vevők magas színvonalú – de nem intézményrendszeri keretek között tartott előadásokon képezhetik tovább szakmai tudásukat,

- a projekt hatásaként a projektben érintett településeken nőni fog a helyi lakosság tudása a település története és hagyományai tekintetében. A 10. tematikus cél kiemelten fontosnak tartja a szegénységben élők képzését, oktatásuk erősítését és a szegregáció csökkentését. Ezeknek a célkitűzéseknek projektünk tökéletesen eleget tesz. Projektünk döntően az Észak-Alföldi régió (NUTS-HU321) területén valósul meg. Az EU által készített kimutatások alapján az Észak-Alföldi Régió huzamosabb ideje az EU 20 legszegényebb régiója között van, tehát a projekt megvalósítása hozzájárul a területi egyenlőtlenségek csökkentéséhez.

A konstrukció keretében megvalósuló projektünk illeszkedik továbbá az EFOP 5. prioritási tengely 5.2 intézkedéshez (Társadalmi innováció és transznacionális együttműködések), melynek egyedi célkitűzése a transznacionális együttműködés kiterjesztése, nemzetközi tapasztalatok megismerése. Szinte valamennyi projektrendezvényünk az elektronikus pályázói felületen elérhető dokumentációja alátámasztásként szolgálhat

1.4. A projekt hozzáadott értéke:

A projekt tematikája, a rendezvények, a projekt kézzelfogható eredményei olyan közös értéket képviselnek és örökítenek át a jövő nemzedékre, melyek támogatása – összhangban a

nemzeti stratégiákkal, a kormány célkitűzéseivel és irányelveivel, elvitathatatlanul nemzeti érdeket is képviselnek. A projekt az alábbi stratégiai dokumentumokkal áll összhangban:

- Duna Régió Stratégia (elsősorban a 7. és 9. prioritási területek)
- Nemzeti Ifjúsági Stratégia
- Civil Stratégia
- Visegrádi Együttműködés
- Magyar Nemzetpolitika - A nemzetpolitikai stratégia kerete című stratégiai dokumentum.

Ezen kívül a projekt célkitűzései és elért eredményei teljes mértékben összhangban vannak a 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozata Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról dokumentumban a nemzeti értékeink meghatározásával is:

“A magyarság megmaradásának záloga, nemzeti létünk kerete az erős, nemzeti alapokon álló Magyarország. Ezeréves államiságunk, magyar nyelvünk és kultúránk, történelmünk és hagyományaink, keresztény alapokon nyugvó értékrendünk értékes hozzájárulást jelent Európa sokszínűségéhez. Tiszteljük a különböző kultúrákat, önazonosságunkhoz, magyar identitásunkhoz ugyanakkor minden körülmények között ragaszkodunk. Nemzeti keresztény alapokon nyugvó kultúránk mellett hazánk földje, természeti kincsei és mindenekelőtt maguk a magyar emberek, az ő mindennapos munkájuk, hazaszeretetük képezi a magyar állam fundamentumait.”

Összhangban a projekt szakmai tervével és a támogatói okirattal a projekt keretében annak kezdetétől (2018. 02. 01.), határon átnyúló együttműködő partnereinkkel együttműködésben megvalósítottunk számos színvonalas hazai és határon kívüli, erdélyi, felvidéki rendezvényt (7 db konferencia, 8 db vándorkiállítás, 11 alkalommal tanulmányút, 9 db kétnapos műhelymunka, 2 db képzés hazai és határon túli szakemberek részére). Az együttműködő partnerek nemcsak rendszeresen részt vettek rendezvényeinken, de a legtöbb

esetben saját intézményüket képviselő előadót is javasoltak rendezvényeinkre, így azokat rendszeresen gazdagították Hargita, Kovászna, Kassa és Kárpátalja megyei szakemberek előadásaikkal.

A hazai és határon túli szakemberek gyakran rendezvényeinken találkoznak először, több esetben ezeken ismerkedtek meg, tapasztalatokat cseréltek, közös jövőbeli szakmai együttműködések konkrét tervei, sőt élő személyes kapcsolatok jöttek létre. Meglátásunk szerint vitathatatlanul nemzeti értéket is képviseltek az együttműködő partnerekkel közösen megvalósult rendezvények, eszmecserék, tudás és jó gyakorlatok megosztása, stb eredményei – legyen szó akár kézzelfogható, akár szellemi gyümölcscről.

2. Kedvezményezett Partnerek

2.1. Hierotheosz Egyesület

A Hierotheosz Egyesület 2011. szeptember 21-én alakult Máriapócscon. A Máriapócscon összegyűlt görögkatolikusok úgy gondolták, szükség van egy olyan közösségre, amely a kárpát-medencei társadalmi életben képes megjeleníteni a görögkatolikus közösség üzenetét, értékeit, és így revitalizálni azt a görögkatolikus közéletiséget, mely a kommunizmus előtti időszakban jellemző volt az egyházra.

Ebben a munkában pártfogását kérték és az Egyesület névadójává választották a X-XI. század fordulóján élt Szent Hierotheosz atyát, aki Törkia metropolitájaként az első hittérítő volt a magyarok között a Kárpát-medencében

Vallják, hogy a nyugati rítusú katolikus közösség és a keleti rítusú keresztény közösségek jelenléte a magyar társadalomban még az államalapítást megelőző időkre vezethető vissza, Hierotheosz püspök munkássága és az Árpád-házi királyok alatt Magyarországon élő keleti szertartású szerzetesek munkássága hozzájárult a magyar államiság, keresztény kultúra, és jogrend kialakulásához, ezt a tradíciót mérföldkönek tartják és ápolását felvállalják. Kiemelten fontosnak tartják ebből az örökségből kiindulva a keresztény egység folyamatának támogatását, a keleti és nyugati keresztény közösség közötti híd szerepet is betöltve.

A Hierotheosz Egyesület célja a társadalom életében megjeleníteni a Magyar Görögkatolikus Egyház társadalmi tanítását a Kárpát-medencében, továbbá hasonló empátiával kívánnak fordulni a közép – európai görögkatolikus közösségek problémáihoz, sajátos helyzetéhez, célunk a velük való minél szélesebb körű kapcsolatépítés.

Felelősséget éreznek a határon túli magyar görögkatolikus közösség jövőjének alakulásáért, kulturális örökségük megőrzéséért és ezt tevékenységünk folyamán is elő kívánjuk mozdítani.

A térségekben való kapcsolattartás fontosságát tekintve Hierotheosz Pontokat hoztak létre, melyek segítik az aktív együttműködést.

A terület bemutatása, melyen a szervezet működik

A Hierotheosz Egyesület alapító okirata alapján közhasznú egyesület, alapszabálya alapján a következő közhasznú feladatokat végzi:

- egészségmegőrzés,
- szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása,
- tudományos tevékenység, kutatás,
- nevelés, oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés,
- kulturális tevékenység,
- kulturális örökség megóvása,
- műemlékvédelem,
- gyermek- és ifjúságvédelem, gyermek- és ifjúsági érdekképviselet,
- hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése.

Az Egyesület 2016 január 1. óta működteti a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Civil Információs Centrumot, újabb nevén a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központot. Célunk, hogy az általunk nyújtott szolgáltatásokkal szakmai támogatást nyújtsunk a megye területén működő civil szervezetek működéséhez, segítve fenntartásukat, és elősegítve az állami támogatások felhasználását.

Egy ilyen nagy kiterjedésű és sok településből álló megyében kiemelt célunk, hogy a megye minden a civil életben tevékenykedő polgára számára egyaránt elérhető legyen ezen szolgáltatások köre és aktív részese tudjon lenni ennek a civil kapcsolati hálónak.

A Civil Közösségi Szolgáltató Központ ezen szakmai célok érdekében a következő szolgáltatásokat kívánja biztosítani a megyében működő civil szervezeteknek, számos a civileket leginkább érintő kérdésben tanácsadást biztosít (jogi, közhasznúsági, pályázati, társadalmi felelősségvállalással, forrásteremtési, pénzügyi, könyvviteli és adózási). Képzések, kistérségi szintű megjelenések (rendezvények, információs partnerségi napok), a közfeladatot ellátó civil szolgáltatókkal való együttműködés, a vállalkozói, civil és közszféra közötti párbeszédet erősítő programok, mind a civil szektor fejlesztését, a kapcsolati háló és a széles körű partnerségek erősödését szolgálja.

Kiemelt feladatunk a megye földrajzi és kulturális sajátosságai alapján is a határmenti partnerségi civil kapcsolatok erősítése, a határ két oldalán tevékenykedő civil szervezetek közötti hatékony kapcsolati háló kiépítése.

Háromhatár-menti megyeként kiemelten fontosnak tartjuk a határon átívelő civil együttműködés megerősítését, működtetését, számos határon átívelő civil együttműködési projekt létrehozásában vettünk részt az elmúlt években, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ külhoni civil partnerekkel együttműködve irodát létesített Beregszászon, Székelyudvarhelyen, Sepsiszentgyörgyön, Szatmárnémetiben. A Hierotheosz Egyesület az elmúlt évek alatt megszerzett tapasztalatait és jó gyakorlatait felhasználta a projekt megvalósítása folyamán.

2.2. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Szabolcs-Szatmár-Bereg megye választott önkormányzati testülete, mely feladatait a Magyarország helyi önkormányzatiról szóló CLXXXIX. törvény rendelkezései szerint látja el.

Ennek értelmében, a fentnevezett törvény megyei önkormányzatokra vonatkozó előírásai szerint:

27. § (1) A megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. A megyei önkormányzat képviselő-testülete a közgyűlés.

(1a) A megyei önkormányzat székhelyét a szervezeti és működési szabályzatról szóló rendeletében a megyeszékhely település területén határozza meg.

(2) A megyei közgyűlés elnökét a közgyűlés az Alaptörvény 33. cikk (2) bekezdése alapján titkos szavazással választja a megbízatásának időtartamára.

(3) A megyei közgyűlés elnöke - pályázat alapján határozatlan időre - nevezi ki a jegyzőt, a jegyző javaslatára az aljegyzőt.

(4) A megyei önkormányzatra a helyi önkormányzatokra vonatkozó rendelkezéseket az (1)-(3) bekezdésben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

Ismert történelmi tény, hogy 1092-ben Szabolcs városában tartották I. László király elnöklete alatt azt a zsinatot, ahova az ország főpapjai, előkelői is elkísérték a királyt, és

amelynek határozatait László I. törvénykönyve néven ismerjük. Ennek a történelmi eseménynek a megyei jelentőségét bizonyítja, hogy az évente megrendezésre kerülő ünnepélyes megyenapot június 27-én, Szent László emléknapján tartják. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat évek óta fontosnak tartja és ápolja a Lovagkirály emlékét és szellemi hagyatékát, ezt bizonyítják jelen projekten kívül megrendezett rendezvényeik is. Hargita Megye Tanácsa (testvérmegye), valamint Kovászna Megye Tanácsa együttműködésével és a megyei tanácsok képviselőinek részvételével megvalósult több konferencia is az elmúlt években Szent László és a közös történelmi örökség témájára fűzve Nyíregyházán, Sepsiszentgyörgyön és Csíkszépvízen. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Hargita megye és Kovászna megye közös szentje Szent László, emlékét legendák, falképek, történelmi események őrzik mindhárom megyében. Számos település méltán büszke Szent László kultuszára, s a Kárpát-medence ezen meghatározó térségében személyiségének identitásképző ereje van. Mindhárom megyének célja a közös kulturális örökségünknek megőrzése, valamint a határon átnyúló, testvérmegyei együttműködések kiterjesztése és erősítése, melyhez ezen programok kifejezetten hozzájárultak. Ezen kívül a jelenleg is futó, kifejezetten a megyei identitás erősítésére szolgáló megyei projektnek is egyik meghatározó témája a Szent László-i hagyaték Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei vonatkozásban.

2.3. A projekt infrastrukturális és személyi felépítése

Kapin István, a Hierotheosz Egyesület (Konzorcium vezetője) elnöke és Seszták Oszkár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat (Konzorciumi tag) képviselője között megállapodás született arról, hogy a projekttel kapcsolatos adminisztrációnak és iratkezelésnek a helyszíne: Nyíregyháza, Hősök tere 5. Ennek megfelelően a kötelező nyilvánossági elemként készített C típusú projekt tábla is itt került kihelyezésre.

A projekt szakmai vezetője Obbágy Vera, a projekt menedzser és pénzügyi vezető személyében változás történt, 2018. május 17-ét követően Majorné László Brigitta végezte a releváns feladatokat.

3. A projekt keretében szerződéses alapon együttműködő partnerek

A projekt célként fogalmazza meg a kulturális civil szervezetek és intézmények hálózati együttműködését a multikulturális sokszínűség megóvása és ápolása, az együttműködések tartalmának kibővítése, tapasztalatcserek erősítése érdekében, valamint az együttműködés további erősítését a Duna stratégia országai és a visegrádi országok szakpolitikai szakértői között.

Mindezt előmozdítandó, történtek számottevő kezdeményezések, mind szlovákiai, romániai és ukrainai partnerekkel, de mindezig problémát jelentett az együttműködések hálózatba szervezése, és valódi tartalommal való megtöltése. A legtöbb szervezet vagy települések közötti együttműködés kétoldalú, ami törekennyé teszi őket.

Jelen projekt célkitűzése az volt, hogy az együttműködések lokális karakterét megőrizve egy olyan multikulturális, tapasztalatcsere és folyamatos együttműködésre alapuló hálózatot hozzunk létre, amelyhez csatlakozhatnak felvidéki, erdélyi, kárpátaljai és délvidéki, illetve természetesen hazai települések is. Ennek a hálózatnak az alapja a közös identitás és a közös hagyomány lenne, aminek betöltésére kifejezetten alkalmas Szent László királyunk emléke. Ez az alap, amelyre a közös Szent László-i hagyományra épülő hálózat támaszkodik megfelelő arra, hogy biztosítsa az együttműködést a projekt lezárulta után is. Ezen cél érdekében a projekt keretében Szent László történelmi személyiségének felhasználásával egy, a kárpát-medencei magyarságot összekötő örökség-útvonal kialakítása a célunk. Ez az útvonal magában foglalja úgy az épített örökséget, mind a mondavilághoz kapcsolódó helyszíneket, természeti értékeket, és Szent László nevéhez kapcsolódó településeket, nevezetes helyszíneket. Az útvonal mentén Szent László életéhez kapcsolható helyszínek településeket népszerűsítő, összekötő tevékenység, mely a társadalmi együttműködés, és a gyarapodó tudástőke alapelvekhez illeszkedik.

A projekt célkitűzéseinek sikeres megvalósítása érdekében a Hierotheosz Egyesület együttműködési szerződést kötött a következő külföldi együttműködő partnerekkel:

3.1. Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont

Az intézmény 2006 óta működik, tehát immár 15 esztentős rutin áll a központ munkatársai mögött. Alaptevékenysége a rendezvényszervezés: közművelődési programok (fesztiválok, vetélkedők), események (könyvbemutató, képzőművészeti és néprajzi kiállítás, koncert) szervezése. Jó kapcsolatot ápolnak Hargita megye közművelődésében szerepet vállaló intézményeivel. Együttműködik a helyi művészeti csoportokkal. Az intézmény művelődési programokat és projekteket szervez a permanens nevelés és a hagyományos műveltség területén, feladata ugyanakkor a megye különböző etno-kulturális övezeteiben fellelhető hagyományok feltárása, megőrzése és ápolása. A hagyományőrző és művelődési tevékenységet folytató intézmények – kultúrotthonok, kultúrházak, népi egyetemek – munkájának módszertani irányítása és összehangolása, a kultúra ápolását és fejlesztését szolgáló képzési programok szervezése, a helyi közösség örökségének, illetve a nemzeti- és az egyetemes kulturális örökség morális, művészeti és technikai értékeinek megőrzése és továbbörökítése, a kulturális értékcsereét megyei-, országos- és nemzetközi szinten való elősegítése.

Feladatai közé tartozik: jelenkori népi alkotások értékeinek megóvása és összegyűjtése, létrehozva a népi értékek adatbankját, kulturális programok szervezése, melyek révén serkentse a helyi hagyományok megőrzését és az amatőr művészek kreativitását. Projekteket kezdeményez, melyek segítségével hozzájárul az autentikus népi hagyományok és alkotások elterjedéséhez, szemben a hamisítványokkal és a giccsel; a hagyományos mesterségek újjáélesztése, művelők (népi mesterek, kisiparosok, stb.) támogatása, a kortárs autentikus népi alkotások támogatása az amatőr előadóművészetek minden műfajában – zenében, táncban, színházi produkciókban.

Hargita megyei népi hagyományai bemutatására sokszínű kínálattal rendelkeznek: fotódokumentációs kiállításokat, könyvbemutatókat, előadásokat és koncerteket szervezünk folyamatosan.

Mindezen rendezvények célja az alaptevékenysége szerint hagyományápolással foglalkozó intézmény hozzájárulása a régió kulturális kínálatának gazdagításához és a célközönség bővítése.

A Forrásközpont részt vett a projekt egyik ihletadójának, a 2017. évi Szent László emlékévként a lebonyolításában: 2017-es év folyamán több rendezvénnyel is részt vállalt Szent László lovagkirályunk emlékének felelevenítésében és megünneplésében. A rendezvények célja volt bekapcsolódni a Szent László-emlékvé rendezvénysorozatába, feltérképezni és

megismertetni a térségünkben fennmaradt Szent László emlékhelyeket azok hagyományait és legendáit, bevonva a diákokat és a helyi lakosokat programjainkba.

A szervezet számtalan, a projektben tervezetthez hasonló programot valósított meg az elmúlt évek során: tematikus kirándulás Oroszhegy látványosságaival és Szent László legendáival, rendhagyó történelemóra korabeli hagyományokkal, viseletekkel, táncokkal és harci eszközökkel, pálpataki és fenyőkúti gyerekek számára, augusztus 20-án az Arany Griff Rend Egyesülettel társrendezésben, a IV. Erdélyi Seregszemle és Középkori Fesztivál alkalmával két napos rendezvénysorozattal tisztelegtek Szent László emléke előtt.

3.2. Rovás Egyesület, Kassa

23 éves múltra tekint vissza a Rovás, 13 éves a Rovart, 7 éves a Rovás Akadémia, melyet a kassai székhelyű Rovás Polgári Társulás sikeresen működtet. A Rovás Akadémia az egyik legsikeresebb kassai magyar intézménnyé vált. Évről-évre színvonalas programmal jelentkeznek a kassai és környéki magyar lakosok számára.

A Rovás Akadémia elmúlt évei alatt önerőből és egyéb pályázatokból beindították a Rovás Szabadművészeti Esti iskolát, amely tehetséges diákok felkarolásával és felnőttképzéssel foglalkozik; a Rovás Galériát, ahol minden hónapban új kiállítást nyitnak; egy klubkávézót Rovás ArtCafé néven, amely idén olvasóteremmel és könyvtárral bővült. Továbbá működtetnek egy festészeti ateliért, egy fotóateliért, egy szobrászműhelyt, egy grafikai műhelyt, egy üvegszer készítő műhelyt. Sikeresen működik kísérleti színházuk, a TeatRovás; háromhetente van Ropás!, azaz néptáncoktatás mindenkinek; működik és folyamatosan “foglalt” a két vendégszobájuk és az egy kétszoba-konyhás rezidenciájuk, ahol a meghívott művészek szabad alkotótevékenységet folytathatnak.

Tevékenységük öt kiemelt programra irányul:

1. Művészet-logisztikai program – lényegében művészeti menedzsmenttel foglalkozik: több nagyvolumenű megrendelés (lakberendezés, templomépítkezés, területrendezés, könyvkiadás, stb.) megszervezése, tervezése és kivitelezése. A program keretében megalapították a Nemzetközi Rovás Alkotóközösséget (eNRA).

2. A “Kortárs művészet” program különböző művészeknek kínál kiállítási lehetőséget Kassán (és együttműködő partnerszervezeteink által más városokban), valamint hosszabb időtartamra alkotói szabadságot „nyitott műhelyek” formájában. A meghívott alkotók számára

a program a kiállítási lehetőségeken kívül, műtermeket és műhelyeket, szállást, étkezést és szórakozást biztosít. A meghívott művészek oktatási lehetőséget kapnak a Rovás Esti iskolában, ezen felül magánórákat vállalhatnak.

3. A „Világablak” program célja a kortárs magyar művészet bemutatása, a Rovás Szabadakadémia tevékenységének publikálása háromnyelvű internetes folyóiratuk, a ROVART által (www.rovart.sk, ISSN 1337-7167).

A Rovart a Rovás Polgári Társulás által működtetett háromnyelvű művészeti, kulturális és művelődési portál keletkezésekor a szlovákiai magyarok első ilyen jellegű internetes folyóirata volt. Rovataikkal igyekeznek felölelni a művelődés minden területét. A portálnak jelenleg tíz magyar nyelvű, hat szlovák nyelvű és egy összefoglaló jellegű angol rovata van.

4. A „Tehetség gondozás” programban festészeti, grafikai, szobrászati, intermedialis és számítógépes képzések, többnapos workshopok szerepelnek, melyek célközönségét középiskolás és egyetemista fiatalok jelentik.

5. A „Tudomány órája” programot a Szlovák Tudományos Akadémiával közösen szervezik – amelynek nagyon sok magyar nemzetiségű kutatója van. Céljuk a tudományos világ különböző, kevésbé ismert szakterületeit képviselő kutatók bemutatása.

3.3. Regös Ifjúsági és Közművelődési Egyesület, Sepsiszentgyörgy (Románia)

Az egyesület 2005. januárjában alakult, ifjabból és művelődésszervezőkből álló alapító tagokkal. A szervezet neve: Regös Ifjúsági és Közművelődési Egyesület

Az egyesület célja Dél-kelet Erdély közművelődési életének fellendítése, kulturális hagyományainak és művészeti értékeinek azonosítása, feltárása, megőrzése és népszerűsítése a régióban és országhatárokon innen és túl.

Eddigi kiemelt tevékenységek:

Alakulása óta számos nagyszabású ifjúsági és kulturális rendezvény tervezésében és kivitelezésében volt főszervező és partner, amelyek a következők:

- Háromszék legfiatalosabb települése – megyei vetélkedő, 2006
- Kulturális Rendezvényiroda-menedzser képzés, 2006–2007, 2015–2016.

- Háromszéki Diáknapok – megyei szintű ifjúsági vetélkedő (Sepsiszentgyörgy) – 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016.
- Eredetünk legendája – Nemzetközi Ifjúsági Kézművestábor, 2008.
- Dorombszó című mesejáték létrehozása és megyei szintű tájoltatása, 2008–2009.
- III.Cimborák – Erdélyi Magyar Bábostalálkozó, 2011.
- Mesekunyhó – megyei vetélkedő kis- és nagy települések számára, 2012–2013.
- Mesélő Háromszék –megyei szintű rendezvénysorozat, 2014.

3.4 Varadinum Kulturális Alapítvány, Nagyvárad

A Varadinum Kulturális Alapítvány a nagyváradi Festum Varadinum több mint 25 éves rendezvénysorozatának szervezője. Az alapítvány nemcsak Szent László örökségének ápolásában vállal főszerepet, hanem kulturális és történelmi örökség megőrzésében is élen jár, aktív szerepet vállalva a város magyar lakosainak kulturális életében. A Festum Varadinum a nagyváradi magyar közösség kulturális életében az állandóság erejével hozza el újra-újra a tágabb és szűkebb magyar kulturális kínálat legjavát és integrálja ezáltal a helyi kulturális élet szereplőit is a regionális dinamikákba.

3.5. Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Beregszász

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség 1989. február 26-án alakult Ungváron. A KMKSZ a Kárpátalján élő magyarok kulturális, politikai és szociális érdekeit védő nemzetiségi társadalmi szervezet.

A KMKSZ alapvető feladata a kárpátaljai magyarság érdekeinek védelme. E tevékenységét a nemzetközi jogi normáknak és Ukrajna Alkotmányának, törvényeinek tiszteletben tartásával fejtí ki. Részt vesz területünk és országunk politikai életében. A kárpátaljai magyarság egyéni és kollektív jogainak érvényesítése érdekében javaslatokat dolgoz ki az állami szervek felé. Képviselőjelölteket állít, választási kampányt folytat, szószólókat és

tanácsadókat delegál az állami és önkormányzati szervezetekbe. Szorgalmazza a magyar nyelvhasználatának a törvényes keretek közti kiterjesztését a társadalmi lét valamennyi területére. Elősegíti kulturális értékeink megőrzését, hagyományaink ápolását. Gondoskodik nemzeti ünnepeink, történelmi évfordulóink méltatásáról.

A Szövetség célja: az Ukrajna Kárpáton túli területén élő magyar nemzetiség kultúrájának, nemzeti hagyományainak, anyanyelvének megőrzése és ápolása, anyanyelvi művelődésének és oktatásának elősegítése, valamint az e célokkal kapcsolatos érdekek védelme. A KMKSZ tényezője kíván lenni a kárpátaljai magyarság s az ország politikai és kulturális életének egyaránt. Serkentője, ösztönzője kíván lenni mindazoknak a folyamatoknak, amelyek a magyarság belső önépítését szolgálják, olyan eredményekre törekszik, melyek a magyarság hosszú távú érdekeire összpontosítva népünk számára európai mércével mérhető jövőt teremtenek.

A Szövetség kapcsolatok kialakítására törekszik a Kárpát-medence más magyar politikai és kulturális szervezeteivel. Külső kapcsolatainak súlypontját az anyaországgal való együttműködés képezi. Lényegesnek tartja, hogy törekvéseit a nemzetközi fórumokon is megjeleníthesse. A magyar nemzetrészeként a nemzetiségek között vállalja a híd szerepét: előmozdítja a népek közötti kétoldalú, kölcsönös jó viszonyt, s elősegíti a nemzeti azonosságtudat megőrzését és elmélyítését – mindazt, ami összeköt a még csak eljövendő európaiság jegyében.

A KMKSZ minden éven megszervezi hagyományőrző rendezvényeit: Mezőgecsei Nemzetközi Böllerverseny, Tiszacsomai Honfoglaláskori emlékünnepe, Tiszaújlaki Turul Megemlékezés a Rákóczi szabadságharc emlékére, augusztus 20-ai emlékünnepe Aknaszlatina.

3.6. Dunatáj Egyesülés, Doroszló

A Dunatáj civil szervezet a vajdasági azon belül a nyugatbácskai civilek ernyőszervezete. Fő tevékenysége tagjainak segítése és olyan elsősorban regionális projektek lebonyolítása mely területeket az itt működő civil szervezetek nem, vagy csak helyben fednek le.

A Nyugat-bácskai magyar kultúrörökséget elsősorban a falvakban működő kultúregyesületek ápolják akik aktív tagjai egyesületünknek. Közös szervezésben bonyolítottuk

az "Ismerd meg Nyugat-Bácskát" nagy sikerű rendezvényünket, több tábor szervezése a doroszlói Szentkútnál, palóctábor vagy említhetnénk a Gyuszi civil szervezet folyamatos munkáját, amely a pusztulásnak indult szakrális, magyar emlékműveket örökíti meg, lehetőségeihez képes újítja fel.

A Dunatáj jelenleg a Magyar Nemzeti Tanács kiemelt szervezete így irodájában (Zombor, Szentháromság tér 1 I/24) két alkalmazottal segíti a délvidéki civil élet szervezését.

3.7. Iskola Alapítvány, Kolozsvár

A kolozsvári székhellyel bejegyzett Iskola Alapítvány kuratóriuma 1996 áprilisában kezdte el tevékenységét. A kolozs Megyei Törvényszék, mint önálló jogi személyt, az 1996/76/PJ. szám alatt jegyezte be. Alapítója az RMDSZ, Takács Csaba ügyvezető elnök személyében. Az alapítvány legfontosabb célkitűzései:

- a modern, versenyképes anyanyelvi oktatás kialakításának, valamint a magyar oktatási hálózat szervezésének és megerősítésének támogatása;
- minőségi oktatás és nevelés biztosítása az oktatók képzése, illetve továbbképzése által;
- anyagi alapok megteremtése a diákoknak és tanulóknak nyújtandó érdem- és szociális ösztöndíjakra;
- megfelelő infrastruktúra kialakítása modern oktatási technológia bevezetése céljából;
- önálló magyar oktatási intézmények létrehozásának és működtetésének támogatása;
- a romániai magyar oktatók számára szükséges munka- és létfeltételek megteremtésének támogatása. Ezeknek a közösségi céloknak az eléréséért az Iskola Alapítvány az oktatás támogatására megfelelő anyagi alapot kíván biztosítani úgy, hogy egyfelől azt a jövedelmet, amely kezdő társasági vagyonának hozadékából és egyéb adományokból származik, e célkitűzések megvalósítására használja fel, másfelől olyan intézményeknél és alapítványoknál pályázik, amelyek célkitűzései között szerepel az erdélyi magyar oktatás támogatása. Ehhez hozzájárul még lebonyolítói szerepe a különböző magyarországi források adminisztrálásában.

Az Iskola Alapítvány a Szent László örökség felkutatását, megőrzését és bemutatását az elmúlt években kiemelt célként kezeli, s e témában már valósított meg projekteket.

4. A projekt eseményei, eredményei

A. Események a projekt első mérföldkövéig (2018. 06. 30-ig)

2017. november 9.- „Kick off meeting” – Indító egyeztetés

Helyszín:

- Nyíregyháza, Hősök tere 5., Megyeháza

Részvevők:

- Seszták Oszkár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei közgyűlés elnöke,
- Kiss András, a Hierotheosz Egyesület titkára és
- Obbágy Vera, potenciális projekt vezető

Egyeztetés történt a projekt ötletét, alapvető vázát illetően a pályázati felhívás ismeretében. Szó volt a konkrét vállalt tevékenységekről, a lehetséges együttműködő partnerekről, a potenciális vezető partnerre és konzorciumi tagra váró feladatokról, az együttműködés kereteiről, valamint a projekt potenciális munkatársairól a felhívás követelményeinek ismeretében. Az egyeztetést követően a külföldi együttműködő partnerekkel is megtörtént a kapcsolatfelvétel, többízben telefonos, illetve Skype-megbeszélések is történtek.

2018. február 3. – A projekt nyitókonferenciája és a „Szent László út” vándorkiállítás megnyitása Máriapócs

Az „Örökség, ami összeköt- Szent László emlékezete Közép – Európában - EFOP-5.2.2-17-2017-00133” projekt nyitókonferenciájára került sor 2018. február 3-án Nemzeti Kegyhelyünkön Máriapócs.

Seszták Oszkár a megyei közgyűlés elnöke nyitotta meg a konferenciát és kiállítást, majd Kapin István, a Hierotheosz Egyesület elnöke beszélt az egyesület küldetéséről és átfogó céljairól és a projekt aktualitásáról. Ezután Kiss András, a Hierotheosz Egyesület főtitkára

ismertette a projekt szakmai céljait, hátterét és alap ötletét, valamint pár szóban összefoglalta a projekt által érintett helyszíneket és szakmai célokat.

Hegedüs Csilla, volt kulturális államtitkár és művelődésügyi miniszter, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség kultúráért felelős alelnöke előadásában bemutatta a Szent László útvonalat és kiállítást. Kifejezte köszönetét a Magyar Kormány és Seszták Oszkár elnök úr felé, amiért támogatásukkal mindig kifejezték, hogy számukra is fontos, értékes ez a projekt, ill. hangsúlyozta, hogy számukra, Romániában élő magyarok számára mennyire fontos, hogy megmutassák, milyen épített és szellemi örökséget tettek le ők is a történelem asztalára. Elmondta, hogy büszkék rá, hogy a 21. században egy magyar szentet „brand-elhetnek”, akinek a kultusza ma is élő az egész Kárpát-medencében és ennek a kultusznak a megélése segíti őket az anyanyelvi kultúra megőrzésében.

Kocsis Fülöp hajdúdorogi érsek-metropolita bemutatta Szent László, a keresztény lovagkirály életét és legfontosabb tetteit, illetve beszélt arról, hogy az 1054-es egyházszakadás után hogyan alakult a magyar keleti keresztények sorsa, és miért fontos a görög katolikusok számára Szent László ma is.

Fodor József a Nagyváradi Római Katolikus Egyházmegye helynöke arról beszélt, mennyire élő a Szent László kultusz Nagyváradon, és hogyan néz ki náluk egy Szent László ünnep. Kifejezte hálóját, hogy a kommunista elnyomás után végre újra szabadon tisztelhetik Szent László magyar királyt.

Gaal Gergely, a Szent László-év tanácsadó testületének elnöke elmondta, hogy az elmúlt évben több, mint 100 helyszínt látogattak meg a Szent László-év kapcsán, ezzel hangsúlyozva, milyen nagy az érdeklődés és az igény ma is Szent László élete és kultusza iránt. Beszélt arról is, hogy milyen jelentőséggel bír szent királyunk személye a magyar identitástudatunk formálásában és megtartásában a teljes Kárpát-medence területén, Krakkótól Zágrábig.

A rendezvényt jelenlétükkel megtisztelték még: Orosz Atanáz, a Miskolci Egyházmegye megyéspüspöke, illetve Szocska A. Ábel, a Nyíregyházi Egyházmegye apostoli kormányzója is.

2018. május 11- Konferencia és a vándorkiállítás megnyitása Nagyváradon

A projekt keretében a Hierotheosz Egyesület, mint vezető partner a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzattal és az Iskola Alapítvánnyal együttműködve 2018. május 11-én megrendezte első határontúli konferenciáját és vándorkiállítását. A rendezvényre különlegesen méltó helyen, Nagyváradon, Szent László városában, az immár 27. alkalommal megrendezett Festum Varadinum programsorozat keretében került sor, mely a várban kezdődött a Szent László emlékezetére készült kiállítás megnyitójával. Az esemény helyi főszervezője Szabó Ödön, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség parlamenti képviselőjén kívül ünnepi beszédet tartott Kelemen Hunor, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség elnöke, aki elmondta, hogy Szent László közép-európai értelemben is államférfi, püspökségek alapítója, akinek szellemisége úgy élte túl az évszázadokat, hogy tisztelete és kultusza mindvégig megmaradt. Kiváló társadalomszervező volt, aki Szent István örökségét kiegészítette és továbbvitte, bár Vazul unokájaként akár szembe is fordulhatott volna vele. Összefogta a nemzeteket, emléke ma is a népek közötti párbeszédet és a kölcsönös tiszteletet erősíti. Ezután Seszták Oszkár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnöke köszöntötte a résztvevőket, aki elmondta, a megyében Szent László tisztelete olyannyira nagy, és az 1092. május 20-i Szabolcsi zsinat emlékét olyannyira őrzik, hogy a megyenap minden évben ezen évforduló kapcsán kerül megrendezésre. Kocsis Fülöp, Hajdúdorogi érsek-metropolita azt emelte ki, hogy lovagkirályunk egyszerre volt határozott és erős, ha ellenfeleiről volt szó, ugyanakkor gyengéd és segítőkész a betegekkel és a nőkkal szemben. A fiatalokat is erre biztatta, hiszen rejtett módon ők is támadva vannak, kérte őket, hogy ne hagyják magukat befolyásolni, legyenek ők is határozottak. Böcskei László, a Nagyváradai Római Katolikus Egyházmegye megyéspüspöke hangsúlyozta, hogy ennek a kiállításnak valóban a nagyváradai várban a helye, mely megszentelt hely, ahol elevenen él a múlt a jelenben. Hegedüs Csilla, volt kulturális államtitkár és művelődésügyi miniszter az RMDSZ kultúráért felelős alelnöke és Kapin István atya, a Hierotheosz Egyesület elnöke szintén örömeiket fejezték ki köszöntő beszédükben.

A kiállítás megtekintése után a szép számmal érkezett résztvevők a Nagyváradai Polgármesteri Hivatalban Szent László emlékét felidézve konferenciával folytatták a napot. A rendezvényt Pásztor Sándor, Bihar Megye Tanácsának elnöke nyitotta meg, majd elsőként Hegedüs Csilla alelnök asszony, volt kulturális államtitkár és művelődésügyi miniszter előadását hallgathattuk meg *Örökségünk vagy jövőnk? Kulturális örökségünk hasznosítása*

címmel. Ezután János Mihály muzeológus és művészettörténész szólt a hallgatókhoz *Szent László király falképei Erdélyben* című előadásával. Őt követte Dr. Kollár Tibor előadása, aki kicsit más tájra kalauzolt minket *Szent László-legenda ábrázolások a Felvidéken – új feltárások* című előadásával. Végül Emődi Tamás építész és művészettörténész gondolatban is visszahozott bennünket hazai pályára *Szent László emlékek Biharban* című előadásával.

2018. május 12 - Tanulmányút, Nagyvárad

A Hierotheosz Egyesület, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat és az Iskola Alapítvány közös szervezésében tanulmányútra került sor május 12-én a projekt keretében. A közel ötvenfős Szent László nyomában járó csapat jobban megismerkedhetett a mai Hajdú-Bihar és a történelmi Bihar megyének a lovagkirály alakjához köthető helyszíneivel, emlékeivel, a máig fennmaradt legendákkal. A tanulmányút helyszínei a következők voltak: Nagyvárad vára és a római katolikus székesegyház, Püspökfürdő, Mezőtelegd, Szentjobb, Szalárd és Hegyközszentimre. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Hargita Megyei Hagyományörző Forrásközpont, a Regös Kulturális és Ifjúsági Egyesület, a Rovás Polgári Társulás, az Iskola Alapítvány, a Dunatáj Alapítvány, valamint a a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség részéről érkező delegáltak is.

2018. május 30. – Közös egyeztetés Kolozsváron

Május végén közös projekt egyeztetésre került sor a Hierotheosz Egyesület, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei önkormányzat valamint az Iskola Alapítvány képviselői között utóbbi székhelyén, Kolozsváron. Az egyeztetés fő témája a projektben előttünk álló tevékenységek, rendezvények és az együttműködési lehetőségek voltak.

2018. június 27. – Vándorkiállítás megnyitása Baktalórántházán

A projekt keretében Szent László napján, 2018. június 27-én a baktalórántházi Dégenfeld Kastélymúzeumban Szent László vándorkiállítás megszervezésére került sor. A kiállítást megnyitotta Nagy Lajos, Baktalórántháza Város polgármestere és Seszták Oszkár, a Megyei Közgyűlés elnöke. A szépszámú érdeklődők körében megtalálhattunk többek között környékbeli római és görögkatolikus, valamint református lelkészeket, illetve számos megyei település polgármesterét. Köszönet illeti projektcsapat részéről a kastélymúzeum vezetőségét és munkatársait a segítőkész együttműködésükért, a Németh Sándor Flóratanyai Alkotótáborában diófából, Varga Pál által készített gyönyörű Szent László mellszoborért és a Veres Andrásné előadásában elhangzott Szent László Himnuszért. A kiállítás a helyszínen megtekinthető volt 2018. július 30-ig.

2018. június 27. – Tanulmányút Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Szabolcs, Napkor, Baktalórántháza és Laskod érintésével

A program keretében Szent László napján, 2018. június 27-én tanulmányutat szerveztünk a projekt keretén belül. A tanulmányút első állomása Szabolcs település volt, ahol megemlékeztünk a Szent László királyunk nevéhez köthető 1092-es szabolcsi zsinatról, megtekintettük és körbejártuk a Földvárat, az eredetileg a 11. században épült református templomot és a Mudrány kúriát is. A tanulmányút következő állomása Napkor volt, ahol a 17. század óta a rutén anyanyelvű lakosok görög szertartású egyháza is működik. A napkori római katolikus templomot Szent István király tiszteletére alapították még 1271 előtt és a templomi freskókat 1995-ben, a templom felújítása közben találták meg, és tárták fel. A diadalív hajó felőli oldalának jobb (déli) felén a három magyar szent királyt festették meg. A legjobb állapotban Szent László alakja maradt meg: barna haja és szakálla, valamint elhelyezkedése alapján biztosan róla van szó. Középen, a legfontosabb helyen István állt, akit legtöbbször ősz hajjal és szakállal ábrázoltak. Tőle jobbra Imre herceg van, akit hosszú hajáról és szakálltalan, ifjú arcáról lehet felismerni. István és László hosszú jogart, Imre valószínűleg tisztaságának jelképét, a liliomot tartotta kezében.

Következő Szent Lászlóhoz köthető állomásunk a baktalórántházi római katolikus templom volt, melyről korábban feltételezték, hogy a 13. században emelték, de az újabb kutatások alapján leginkább a 14. század második negyedére keltezhető. A templom műemléki kutatása 1961-ben indult, ekkor távolították el újkori homlokzatvakolatait, és szentélyzáradékanak középkori ablakainak megnyitásakor találtak rá két nyílás között a keresztre feszítést ábrázoló falképre. Falkép töredékei közül talán a legkülönlegesebb egy Szent László-ábrázolás a hajó északi falán, mely a „Szent László-legendá” falkép ciklusának egyik darabja. Az említett falképen Szent László megkoronázását ábrázoló jelenet látható, amely attól különleges értékű, hogy a Szűz Mária ölében lévő kis Jézus helyezi László fejére a királyi koronát, jelezve ezzel a gesztussal az égiek akaratát. Miután megtekintettük a Dégenfeld Kastélymúzeumot, végül Laskodra látogattunk el, ahol a régészeti kutatások és restaurátori feltárások során bebizonyosodott, hogy a templomnak már a 13. század végén, vagy a 14. század első harmadában állnia kellett és feltehetően a XVI. század közepe után került a reformátusok birtokába. A templom átfogó kutatása és restaurálása az 1990-es évek közepén történt meg, ennek az eredménye, hogy feltárták a falképeket. A Szent László-legendának egyes jeleneteit ábrázoló falképek az első réteghez tartoznak és töredékesek. A templom déli falának alsó sávjában látható jelenetek három mozzanatot örökítettek meg a legendából, és a 14. század első harmadában készültek. A jobbról balra haladó narratíva a következőkből áll: az üldözés – itt már csak a kun alakja látható, a birkózás – Szent László és a kun harca, valamint a lefejezés. A stílusból arra következtetnek, hogy az itt dolgozó mester valószínűleg szoros kapcsolatban volt azzal a műhellyel, amely Lónyán, Csarodán, Gelényben és Palágykomorócon festett falképeket. A technikai megoldásra jellemző, hogy nagyon vékony vakolatrétegre, szinte a téglafalra készítették el az ábrázolást, valamint a keretezést sem hangsúlyozták.

Köszönettel tartozik a projekt-csapat a résztvevőknek, idegenvezetőnknek, a helyi szervezőknek és a helyszínen minket fogadó atyáknak ezért a nagyon gazdag, élménydús napért.

B. Események a projekt második mérföldkövéig (2018.10.31-ig)

Műhelymunkák:

2018. szeptember 6-7. – Első műhelymunka Máriapócson

2018. szeptember 6-7-én került megrendezésre az első kétnapos műhelymunka Máriapócson. A műhelymunkát Seszták Oszkár, a Megyei Közgyűlés elnöke nyitotta meg, a vendégeket külön köszöntötte, a projekt ötlet kialakulását és a projekt átfogó céljait Kiss András, a Hierotheosz Egyesület főtitkára mutatta be. Majorné László Brigitta projekt menedzser a projektet prezentáció segítségével részletesen bemutatta, és beszámolt az eddig megvalósult tevékenységekről, valamint a jövőben elkövetkező rendezvényekről, feladatokról. A műhelymunka elsődleges témája és célja az együttműködő szervezetek képviselőinek megismerése, illetve más tematikus utak, jól működő, bevált gyakorlatok megismerése volt. Demeter Zsuzsanna, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft. projekt menedzsere a Középkori templomok útját mutatta be a hallgatóknak képekkel is illusztrálva, saját hasznos tapasztalatait is megosztotta. Dr. Szabó Irén, a Szent Erzsébet Út Alapítvány kuratóriumi elnöke a Szent Erzsébet kulturális és zarándokútról beszélt, annak kialakításáról, múltjáról és jelenéről, a projekt sikerességének kulcsáról, személyes élményeiről. Dr. Mosolygó Marcell, Nyíregyháza-Oros görögkatolikus parókusa a Mária útról és a zarándoklás céljairól, szépségeiről tartott nagyon érdekes előadást. A műhelymunka kitűnő lehetőséget biztosított az együttműködő intézmények képviselői számára a megismerkedésre és az intézmények közötti tapasztalatcserére. Az esélyegyenlőség jegyében a rendezvény mozgáskorlátozottak számára is megközelíthető volt, mely lehetőséggel egy fogyatékkal élő személy élt is. Külön szekcióban nyílt lehetőségük bemutatkozni a partnerszervezeteknek. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Hargita Megyei Hagyományörző Forrásközpont, a Regős Kulturális és Ifjúsági Egyesület, valamint az Iskola Alapítvány részéről érkező delegáltak is.

2018. szeptember 13-14. – Második műhelymunka Máriapócson

A második kétnapos műhelymunkát Máriapócson 2018. szeptember 13-14-én rendeztük. A rendezvényt Mosolygó Tibor, a Máriapócsi Lelkigyakorlatos- és Zarándokház lelki vezetője nyitotta meg, majd Sashalmi-Fekete Tamás, székelyudvarhelyi történész átfogó előadását hallgathatták meg az érdeklődők, aki a Szent László-legenda falképeinek szimbolikájáról beszélt, és aki a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont, mint együttműködő partner ajánlásával érkezett előadó. Őt követte Horváth Zoltán György, Podmaniczky-díjas író, egyetemi oktató és a Romanika Könyvkiadó vezetőjének két nagyon színes előadása: az első az erdélyi Szent László freskókról szólt, míg a második az Itáliában található Szent László ábrázolásokat mutatta be. A második nap első előadója Földvári Katalin történész volt, aki bemutatta a Szent Lászlóhoz kapcsolható és neki tulajdonított csodákat, és beszélt arról, hogyan alakult a szent és a csodák tisztelete a történelem folyamán. Ezután vezetésével megtekinthettük a Bazilita Múzeumot és Gyűjteményét. A műhelymunka utolsó előadója Pallai Béla, görögkatolikus lelkész és történész volt, aki a projekt Szakmai Terve szerint is bevont szakértőnk. Előadásában Szent Lászlóról nem csak, mint a történelem egy nagy alakjáról beszélt, hanem összekapcsolta személyét és kultuszát a mai partiumi magyar görögkatolikusok identitásával is. Az értékes műhelymunkát kerekasztal beszélgetéssel fejeztük be. A műhelymunkán elsősorban a romániai együttműködő partnerek vettek aktívan részt. Az esélyegyenlőség jegyében a rendezvény mozgáskorlátozottak számára is megközelíthető volt, mely lehetőséggel egy fogyatékkal élő személy élt is. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Hargita Megyei Hagyományőrző Forrásközpont, a Regös Kulturális és Ifjúsági Egyesület, valamint az Iskola Alapítvány részéről érkező delegáltak is.

2018. szeptember 27-28. – Harmadik műhelymunka Máriapócson

Csapatunk a pályázat keretében szeptember 27-28-án szervezte meg harmadik kétnapos műhelymunkáját Máriapócson. A rendezvényt Obbágy Vera, a projekt szakmai vezetője nyitotta meg, majd Szabó István, a Megyei Közgyűlés alelnöke köszöntötte a vendégeket. Beszédében kiemelte, milyen fontos tovább vinnünk a Szent László királyunkhoz köthető szellemi, épített és természeti örökséget, hiszen lovagkirályunk élet-példája ma is

iránymutatást, kapaszkodót nyújthat számunkra nehéz döntési helyzeteinkben. Ezután Dr. Szabó Irén, a Szent Erzsébet Út Alapítvány kuratóriumi elnöke és néprajzkutató előadása következett Szent László a magyar néphagyományban címmel. Az előadás szólt egyrészt Szent László történelmi alakjáról, valamint arról a többszáz legendáról, amelyet a 20. századra összegyűjtöttek Szent László életével, tetteivel kapcsolatosan. Egyben részletes bepillantást is nyújtott azon települések listájába is, ahol ezek a legendák, különböző csodák emlékei élnek. A következő előadó Nagy Géza, a Szabolcs Vezér Íjászlai Hagyományörző Egyesület elnöke volt Szabolcs községből, Idvez légy kegyelmes Szent László király! című képes előadásával. Az előadó bemutatta, hogyan nézett ki Szent László ünneplése a gyakorlatban határokon innen és túl 2008-2017 között, rengeteg hasznos, saját tapasztalattal, élménnyel, gyakorlati útmutatással. A csütörtöki nap utolsó előadója Balla Ede, író és szakrálisföldrajz-kutató volt Székelyudvarhelyről Szent László király történelmi szerepe, spirituális-szimbolikus ábrázolása és a székelyföldi templomokban látható legendák címmel. Az előadó a hallgatóság számára teljesen új aspektusaiból közelítette meg mind a szent helyek, mind a Szent László-freskók témáját, beszélt többek között a Kárpát-medencében található több, mint 700 Szent Istvánt és Lászlót Szűz Máriával ábrázoló hármastábla jelentőségéről és Lászlóról, mint Krisztus alteregóról. A pénteki napot közkívánatra ismét Balla Ede kezdte freskó ábrázolások magyarázatával és szemléltetésével, majd az előzetes programnak megfelelően Nagy Géza folytatta Mi, Szent László kortársai avagy az örök visszatérés mítosza a XXI. században című előadásával, melyben gyakorlati bevezetést nyújtott az ünnepek módszertanába: az ünnep szerkezete, létszemléleti alapok, szellemi hierarchia, célkitűzések, hálózati kiterjesztés térben és időben témakörben. A műhelymunkát Galambvári Péter, bírósági helynök és kánonjogász zárta Szent László és a szabolcsi zsinat című előadásával, melyben először felvázolta a zsinat fogalmát, történelmi hátterét és jelentőségét, majd részletesen bemutatta a szabolcsi zsinat rendelkezéseit, azok közül is kiemelt figyelmet szentelve a női klerikusokat érintő pontokat, melyek teljes összhangban vannak a mai keleti fegyelemmel. Előadásának végkicsengése, hogy mind Szent István, mind Szent László Magyarországot feltétlenül a keresztény Európa keretében szándékoztak elhelyezni, amely keretbe Bizáncot is beleértették. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Hargita Megyei Hagyományörző Forrásközpont, a Regős Kulturális és Ifjúsági Egyesület, az Iskola Alapítvány, valamint a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség részéről érkező delegáltak is.

2018. október 4-5. – Negyedik műhelymunka Máriapócson

A projektünk keretében immár negyedik alkalommal szerveztünk kétnapos műhelymunkát Máriapócson. A műhelymunka első előadója Balassa Zoltán volt, a Rovás Polgári Társulás együttműködő Partner ajánlásában, aki eredetileg okleveles vegyészmérnök, de tanárként, helytörténészként, idegenvezetőként és közíróként működik Kassán. „A vallási dualizmus a Szent László legendában” című előadásában rámutatott többek között arra, hogyan jelennek meg a Szent László legendában a keleti mítoszok és Krisztus előtti vallások karakterisztikus elemei, a tipikus ellentétpárok, a különböző szimbólumok. Marosi Anita, kárpátaljai honismereti vezető és a www.karpatalja.ma Kárpátaljai Magyar Hírportál újságírója az „Árpád-házi szentek emlékei Kárpátalján” című előadásából nemcsak részletesen tájékozódhattunk arról, hogy helyileg hol milyen Árpád-házi szenthez kapcsolódó emlék, szobor, freskó, stb. található, de azt is megéreztük, milyen fontos a kárpátaljai magyarok számára a magyar szentek örökségének és emlékének, ezáltal pedig gyökereiknek újraélesztése a 21. században is. Horváth Zoltán György, a Romanika könyvkiadó alapítója, Podmaniczky-díjas író a “Szent László-freskók Felvidéken” című előadásában nemcsak nagyon részletesen bemutatta, gyönyörű, saját készítésű képekkel illusztrálva a Felvidéken található Szent László-freskókat, hanem felhívta a hallgatóság figyelmét az erdélyi freskókkal összehasonlítva a tipikus eltérő vonásokra is. Előadásának végére az is kiderült, hogy az asztrológia mennyire természetes része az Isteni kinyilatkoztatásnak – elég, ha a középkori templomok kazettás mennyezeteinek szimbolikájára gondolunk például, vagy karácsony dátumára, húsvét dátumának kiszámítására, stb. Marosi István kárpátaljai görögkatolikus lelkész, történész a ”Szent László király és Kárpátalja” című előadásában lelkeségi és történeti szempontok bemutatása, valamint a Kárpátaljához köthető emlékek (mind a négy vármegyében található egy-egy Szent László emlék) illusztrálása után beszélt Szent László tiszteletének helyi megszilárdulásáról is. Dr. Drabancz M. Róbert, a Nyíregyházi Egyetem docense „Újrarajzolt kép. A Szent László kultusz reaktiválása az „országgyűlés” időszakában 1938-1944” című előadását egy hosszabb, rendkívül érdekes történeti bevezetővel kezdte, majd elsősorban a Szent László kultusz nagyváradi és kolozsvári helyzetét mutatta be az adott korban, kitérve a jelenkori szituációra is. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Rovás Polgári Társulás, a Dunatáj Egyesület, valamint a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség részéről érkező delegáltak is. Az esélyegyenlőség jegyében a rendezvény

mozgáskorlátozottak számára is megközelíthető volt, mely lehetőséggel egy fogyatékkal élő személy élt is.

2018. október 8-9. – Ötödök műhelymunka Máriapócson

Projektünk keretében a megrendezett ötödik kétnapos műhelymunkára október 8-9-én került sor Máriapócson. A műhelymunka első előadója Gál Péter Szent László kutató és művelődésszervező volt, a Kairosz Kiadó által kiadott „Szent László: Magyarországnak édes oltalma” című könyv írója. Előadásából elsősorban a csángók világában ismerkedhettünk meg Szent László szerepével, a különböző népszokásokkal és néphagyományokkal. Őt követte Cservenyák Katalin, a Nyíregyházi Városvédő Egyesület elnöke, író és idegenvezető, aki elsősorban a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéhez kapcsolódó Szent László emlékekről számolt be a hallgatóknak, előadását saját készítésű képekkel is illusztrálta. Gál Péter második előadásában a partiumi, szabolcsi, abaúj-tornai Szent László hagyományokat mutatta be, ahogyan a nép szívében élnek. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Rovás Polgári Társulás, a Dunatáj Egyesület valamint a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség részéről érkező delegáltak is.

Utolsó két előadónk Székelyudvarhelyről érkezett. Balla Ede, író és szakrálisföldrajz-kutató a természetben fennmaradt örökségek nyomában járva kifejezetten a székelyföldi tájról beszélt, illetve bibliai idézetekkel alátámasztva párhuzamokat hozott Krisztus és Szent László között. Sashalmi-Fekete Tamás történész, az Arany Griff Rend elnöke, a Hargita Megyei Hagyományörzési Forrásközpont együttműködő partner ajánlott előadója, első előadásában részletesen bemutatta Szent László alakját a krónikák és falképek tükrében, majd második előadásában új kutatási eredményeként a Szent László-legenda falképekben a keleti gyökereket ismertette. A rendezvényen részt vett Bárdos István, az Első Lépés a Kárpát Hazáért Búcsútársaság elnöke is, aki évek óta főszervezője a Miskolc-Görömböly – Debrőd gyalogos Szent László zarándoklatnak, valamint nagy számban voltak jelen a Rovás Polgári Társulás együttműködő partner intézményünk képviselői Kassáról és környékéről.

2018. október 28-29. – Hatodik műhelymunka, Nyíregyházán

A program keretében október 28-29-én rendeztük meg a hatodik kétnapos műhelymunkát Nyíregyházán. Első nap Kiss András, a Hierotheosz Egyesület főtitkára köszöntötte a vendégeket, majd Obbágy Vera, a projekt szakmai vezetője számolt be a project aktuális állásáról, az eddigi sikeresen megvalósult tevékenységekről és a még rájuk váró feladatokról. A második előadó Fazakas Szabolcs volt, akit a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont együttműködő szervezet javaslatára hívtunk meg előadónak, és aki a Kárpát-medencei Legendáriumnak és a Székelyföldi Legendáriumnak az ötletgazdája és megvalósítója. Szabolcs lelkesen és lelkesítve beszélt a Legendáriumról, múltjukról, jelenükről és nagyon konkrét jövőbeli terveikről. Ezután következett a “Vasparipával a Székelyföld Legendáriumon” című hatvanperces dokumentumfilm vetítése, melynek főszereplője Gyöngyössy János, történeti grafikus, aki szintén köztünk volt. A film végén hosszas beszélgetés alakult ki az alkotókkal. A műhelymunka második napját Gyöngyössy János történeti grafikus kezdte előadásával, majd Fazakas Szabolcs folytatta “A sziklahitű király” című előadásával és a legendákat feldolgozó rajzfilmjeik bemutatásával. Vasárnap és hétfőn is voltak általános iskolás gyerekek is a hallgatóság soraiban, hiszen a Legendárium célcsoportja elsősorban a gyerekek, termékeiket is elsősorban számukra készítik, nekik szánják. A rendkívül színes és interaktív előadásokat ebéd után Dr. Hidán Csaba László, régész, történész és harcművészet oktató korhű hadviseletben tartotta a “Szent László, a honvédő – viselet és fegyverzet Szent László korában” című előadását. A napot Popovics Béla, főiskolai tanár és helytörténész nagyon érdekes, elsősorban kárpátaljai vonatkozású előadása zárta, aki a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség együttműködő partnerünk kért fel előadása megtartására. Ez az előadás szintén lehetőséget teremtett a párbeszédre és fogalmi tisztázásra, melynek eredményeképpen a résztvevők mélyebb ismeretekkel gazdagodtak. A rendezvényen részt vett Bárdos István, az Első Lépés a Kárpát Hazáért Búcsútársaság elnöke is családjával, aki évek óta főszervezője a Miskolc-Görömböly – Debrőd gyalogos Szent László zarándoklatnak, valamint a Szent Atanáz Hittudományi Főiskola több tanára is. A programon képviseltették magukat, a Rovás Polgári Társulás, és Ifjúsági Egyesület, a Dunatáj Egyesület valamint a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség részéről érkező delegáltak is.

Egyéb események:

2018. október 10. Tanulmányút – Mezőkövesd, Miskolc, Hejőcsaba, Boldva, Tornaszentandrás

A projekt keretében Szent László örökségének nyomában a második magyarországi tanulmányútra 2018. október 10-én került sor. A tanulmányút első helyszíne a mezőkövesdi Római Katolikus Szent László templom volt, ahol a Szent László oltárképet, mennyezeti freskókat és a templom előtti Szent László szobrot tekinthették meg a résztvevők a helyi lelki atya és idegenvezetőjük vezetésével. Következő helyszínük a miskolci Fráter György Római Katolikus Gimnázium udvara volt, ahol az Árpádok Szent Fáját láthatták, majd Bárdos Simon Katalin népzeneész vezetésével Szent László Himnuszt énekelték. Ebéd után a hejőcsabai római katolikus templomban jártak, és a templom kertjében található Szent László domborművet a Hierotheosz Egyesület nevében megkoszorúzták, miközben meghallgathatták Balla Ede gyönyörű előadásában a Szent László legendát elmesélő népéneket. A tanulmányút ezt követő állomása Boldva volt, ahol a bencés apátság megtekintése mellett meglátogatták a Halotti beszéd emlékét őrző múzeumot, illetve megkóstolták az apátság egyik jellegzetes teáját is. A nap utolsó állomása a tornaszentandrás Árpád-kori templom volt, ahol mind az idegenvezetés, mind Vascsák Andrea Szent Lászlóról és a magyar koronáról szóló előadása, mind a templom gyönyörű freskói lenyűgözték a tanulmányút résztvevőit. A tanulmányúton aktívan részt vett Bárdos István, az Első Lépés a Kárpát Hazáért Búcsútársaság elnöke is, aki évek óta főszervezője a Miskolc-Görömböly – Debrőd gyalogos Szent László zarándoklatnak, korábbi műhelymunka előadóink Székelyudvarhelyről, a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont képviselőjében Sashalmi-Fekete Tamás és Balla Ede, valamint a partner intézmények képviselői. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Rovás Polgári Társulás, a Dunatáj Egyesület, a Hargita Megyei Hagyományőrző Forrásközpont, az Iskola Alapítvány, valamint a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség részéről érkező delegáltak is.

2018. október 11. Konferencia, Kassa, Magyar Jelenlét Háza

A projekt keretében konferencia került megszervezésre október 11-én Kassán a Magyar Jelenlét Házában, a Rovás Polgári Társulás közös szervezésében.. A konferenciát Gergely Papp Adrianna, a Rovás Polgári Társulás, együttműködő partner intézményünk alelnöke nyitotta meg, majd köszöntő beszédet mondott Seszták Oszkár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnöke, Haraszi Attila, kassai magyar főkonzul, Menyhárt József, a Magyar Közösség Pártjának elnöke és Kiss András, a Hierotheosz Egyesület főtitkára. Előadóink voltak Gergely Papp Adrianna, aki elsősorban Debrőd község Szent László vonatkozásait és a ma is élő hagyományokat mutatta be, majd Sashalmi Fekete Tamás, a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont által ajánlott előadó, aki a Szent László-legenda falképeinek szimbolikájáról beszélt, elsősorban Erdély vonatkozásában. Ezután Horváth Zoltán György, Podmaniczky-díjas író, a Romanika Könyvkiadó tulajdonosa kifejezetten a felvidéki Szent-László freskókról tartott nagyon érdekes, saját készítésű képekkel illusztrált előadást. Dr. Drabancz M. Róbert, a Nyíregyházi Egyetem tanára egy részletes történelmi háttérkép bemutatása után a Szent László kultusz reaktiválásáról beszélt 1938-1944 között, az országegyesítés időszakában. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Rovás Polgári Társulás, a Regös Kulturális és Ifjúsági Egyesület, a Dunatáj Egyesület valamint a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség részéről érkező delegáltak is. A nap utolsó előadója Balassa Zoltán, kassai közíró, idegenvezető és tanár volt, aki a Szent László legendában megjelenő vallási dualizmusról tartott előadást. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével Pataky Károly, Kassa megyei alelnök és Királyhelmece város polgármestere is, a téma iránt érdeklődő kassai és környékbeli lakosok, és többek között a Márai Sándor Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola és Gimnázium tanárai, diákjai.

2018. október 11. Vándorkiállítás megnyitása Kassán, a Magyar Jelenlét Házában

A projekt keretében 2018. október 11-én 18 órától vándorkiállítás megnyitó került megszervezésre Kassán, a Magyar Jelenlét Házában, a Rovás Polgári Társulás közös szervezésében. A rendezvényen ünnepi beszédet mondott Gergely Papp Adrianna, a Rovás Polgári Társulás együttműködő partner intézményünk alelnöke és Debrőd polgármestere,

Nacsa Lőrinc, országgyűlési képviselő, az Ifjúsági Kereszténydemokrata Szövetség Országos elnöke, Szabó István, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés alelnöke és Kiss András, a Hierotheosz Egyesület főtitkára. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Rovás Polgári Társulás, a Regős Kulturális és Ifjúsági Egyesület, a Dunatáj Egyesület valamint a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség részéről érkező delegáltak is.

2018. október 12. Tanulmányút – Debrőd, Szent László tisztás, Jászó

A projekt keretében tanulmányutat szerveztünk október 12-én a Rovás Polgári Társulás munkatársaival közösen. A tanulmányút első megállója Debrőd község, híres búcsújáróhely volt és a Szent Péter-Pál Római Katolikus templom, ahol megtekinthettük az eredeti Szent László festményt, és meghallgattuk a templom történetét, illetve annak okát, hogy a hívek és a falu szívében Szent László emlékezete és tisztelete újra erősen él. Ezután megnéztük a közelmúltban készült Szent László térplasztikát, illetve elmentünk a pár kilométerre, a falu szélén gyönyörű tájon lévő Szent László tisztásra, ahol a különleges szakrális élményt is nyújtó növény templom áll, ahol minden év június 27-én megrendezik a Szent László búcsút. Itt ittunk a gyógyító Szent László forrásból is, melyről 1870-ben Gyárfás István ezt írta: „Úgy látszik, hogy a menekülő kun hadak, melyen jöttek, vissza is azon útat követték, s a Tiszán átkelve Abauj megye erdőségei közé menekültek, de ha a hagyománynak hinni lehet, az üldözö magyarok őket ide is követték. A mai Jászó-Döbröd határában most is megvan a Szent László kútja, melynek forrása, ha nem is a király fohászára s ennek lova patkója helyén bugyant fel, de hihetően a nagy király gondossága által lett az erdős hegyek között fellelve.”

Ezután Jászóra mentünk, ahol a Premontrei Apátság templomát csodálhattuk meg. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Rovás Polgári Társulás, a Regős Kulturális és Ifjúsági Egyesület, a Dunatáj Egyesület valamint a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség részéről érkező delegáltak is. A program szervezéséért és az idegenvezetésért köszönet Gergely Papp Adrianna polgármester asszonynak, a Rovás Polgári Társulás alelnökének!

2018. október 13. – Tanulmányút – Vizsoly, Aszaló, Tállya

A program keretében Borsod-Abaúj-Zemplén megyei tanulmányutat szerveztünk október 12-én. A tanulmányút első állomása Vizsoly volt, mely községhez kapcsolódó legnevezetesebb esemény természetesen a Károlyi Gáspár magyar nyelvű teljes bibliafordításának kinyomtatása a vizsolyi nyomdában 1590-ben. A falu ma református templomaként működő első temploma feltehetően már a 13. század első harmadában felépült, melyet a 14. század első felében nyugat felé bővítettek. Falképeit 1940-ben találták meg, de teljességre törekvő, szakszerű restaurálásuk csak 1984–85-ben történt meg Seres László vezetésével. A gyönyörű Szent László-legendát bemutató falfreskót idegenvezetőnk részletesen bemutatta a templom történetével együtt. A templom északi falán legfelül, a diadalívhez hasonlóan, egy több jelenetből álló ciklus, Szent László legendája került megfestésre. Első jelenetében hatalmas várból indul a szent király serege. Az épületen és kapujában több alak jelenik meg, viszont kivonuló sereget már épphogy csak érzéklni lehet, akár csak a csatajelenetben. Itt a kunt üldöző, lándzsáját előreszegező Szent László még értelmezhető. Azonosíthatók az azonos testtartásban ábrázolt, visszafelé nyilazó kunok és sematikusan megfestett lovaik is. E két jelenet összeolvad, nincsenek kerettel elválasztva. Következő fontos jeleneteit, a birkózást és a kun lefejezését egy nagyméretű későbbi kép takarja el. A hajó északkeleti sarka előtti keskeny szakaszon viszont még megmaradt a pihenési jelenet egy része. Csak László király fekvő alakja maradt meg viszonylagos épségben, a lány megsemmisült. A templom megtekintése után a látogatóközpontban többek között ki-ki Biblia fedőlapot is nyomtathatott magának az eredetivel megegyező nyomdagép segítségével. Következő állomásunk Aszaló volt, a Szent László római katolikus templom, ahol a templom homlokzatán található szobor és a hatalmas oltárkép is Szent László élő örökségét alkotja. Mind a gondnok asszony, mind az őt segítő fiatalember bizonyosságát adta annak, milyen erősen él egyházközségükben Szent László tisztelete. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Rovás Polgári Társulás, a Regős Kulturális és Ifjúsági Egyesület, a Dunatáj Egyesület valamint a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség részéről érkező delegáltak is. A napot végül Tállyán zártuk, a Szent László római katolikus templomban, ahol Szent László ereklye és szobor található. A program vezetője elsősorban Cservenyák Katalin, a Nyíregyházi Városvédő Egyesület elnöke, író és idegenvezető volt.

2018. október 30 – Vándorkiállítás megnyitása Nyíregyházán, a Megyeházán

A Projekt keretében vándorkiállítás megnyitót szerveztünk Nyíregyházán a Megyeháza Dísztermében 2018. október 30-án. A kiállítás megnyitóján ünnepi beszédet mondott Seszták Oszkár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnöke, Román István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye kormány megbízottja és Vitályos Eszter, az Emberi Erőforrások Minisztériumának európai uniós fejlesztéspolitikáért felelős államtitkára. Köszöntőt mondott Kiss András, a Hierotheosz Egyesület főtitkára. Kiss András köszöntőjében felelevenítette a projekt 2015-ben megfogalmazódott törekvéseit. Úgy fogalmazott: „mi azt gondoljuk, hogy Szent István országát építjük, ennek az országépítésnek vagyunk örökösei.” A kiállításról szólva Kiss elmondta, hogy a 44 tabló (a projekt zárásakor 48 lesz – jegyzi meg) Erdélyből és Észak-Magyarországról negyvennégy helyszínt tartalmaz. Erdélyből Bihar, Hargita, Hunyad, Kolozs, Kovászna, Maros és Szilágy megye harminckét települése, Magyarországról pedig tizenkét település, köztük Kisvárdá, Napkor, Szabolcs és Laskod tartozik bele. Kiss a projekt célja közt említette, hogy a kárpát-medencei magyarságot kapocsként összekösse az örökség-útvonal. Seszták Oszkár, a megyei közgyűlés elnöke a nyíregyházi kiállítás céljáról elmondta: abban bíznak, hogy a nyíregyháziak, s így a tágabb közvélemény is betekintést kaphatnak a projektbe. Az elnök beszédében utalt a Szent László emlékezete Közép-Európában program keretében megvalósult rendezvényekre és ez elkövetkezendő workshopokra, tanulmányutakra, kiállításokra, nem utolsósorban a kutató és felfedező munkákra. Az elnök úgy véli, hogy „az tud jövőt építeni, aki teljes bizonyossággal áll a múltján. És ehhez a múlthoz hozzátartozik Szent László szellemi és épített öröksége is.” Román István, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal kormány megbízottja arról beszélt, hogy az emlékek megőrzése mind szellemi, mind tárgyasított formában kiemelkedően fontos feladat. Ezekre az emlékekre büszkének kell lennünk. „Ahhoz, hogy ezek az emlékek ne csak emlékek maradjanak, nekünk nagyon sok feladatunk és tennivalónk van” - fogalmazott, majd hozzátette: „nekünk magyaroknak mindenkor feladatunk az, hogy megfelelő módon, kellő méltósággal emlékezzünk őseink munkásságára.” Ezért fontos a Hierotheosz Egyesület munkája – mutatott rá Román István. Szent László Szent István király munkáját folytatva megerősítette a magyar nemzetet Európában, ő volt a magyar uralkodói eszmény egyik legtökéletesebb megtestesítője - jelentette ki Vitályos Eszter, az Emberi Erőforrások Minisztériumának (Emmi) európai uniós fejlesztéspolitikáért felelős államtitkára. A projektről szólva elmondta: a mintegy 50 millió forintos támogatású program a Szent László-legendát mutatja be vándorkiállítások,

tanulmányutak, szakmai anyagok, kutatási alprogramok és különböző tematikus találkozók segítségével. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Rovás Polgári Társulás, valamint a Dunatáj Egyesület részéről érkező delegáltak is.

2018. október 30. – Konferencia Nyíregyházán, Megyeháza

Projektünk keretében szakmai konferenciát szerveztünk Nyíregyházán a Megyeháza Dísztermében 2018. október 30-án. A rendezvényt Szabó István, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés alelnöke nyitotta meg köszöntő beszédével, a konferenciát Obbágy Vera, a project szakmai vezetője moderálta. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Rovás Polgári Társulás, valamint a Dunatáj Egyesület részéről érkező delegáltak is. A rendezvény első előadója Dr. Kollár Tibor tudományszervező, a Magyar Köztársaság Ezüst érdemkereszt kitüntetettje, a Középkori egyházi építészet Szatmárban, a Középkori templomok a Tiszától a Kárpátokig és a Művészet és vallás a Felső-Tisza-vidéken című kötetek szerkesztője volt, előadásában a középkori Magyarország különböző Szent-László-legenda ábrázolásait mutatta be képekkel is illusztrálva. Ezután Fazakas Szabolcs, a Szent László Kárpát-medencei Legendáriumának és a Székelyföldi Legendáriumnak az ötletgazdája és megvalósítója mutatta be eddigi és jelenlegi tevékenységüket, illetve jövőbeli konkrét terveiket különböző kisfilmekkel és nagysikerű, a kerlési csatát feldolgozó animációs rajzfilmük bemutatásával. A rendezvény harmadik előadója Popovics Béla főiskolai tanár és helytörténész volt Kárpátaljáról, aki nagyon átfogó, a Kárpátok alját bemutató, a Szent László emlékeket kiemelő művelődéstörténeti előadásával és gyönyörű fényképeivel gazdagította a konferenciát. A rendezvényt Gyöngyössy János, székelyudvarhelyi történeti grafikus zárta nagyon érdekes, saját Szent László-ábrázolásokon alapuló grafikáit is bemutató előadásával.

C. Események a projekt harmadik mérföldkövéig

Műhelymunkák:

2019. január 12-13. Hetedik műhelymunka Máriapócs

A műhelymunkát Orosz István kegyhelyigazgató nyitotta meg köszöntő beszédével, az első előadást Dr. Gyurkovics Miklós, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola tanára tartotta *Szent László személyének lélektani vetületei* címmel. Ezt követte a résztvevő partnerintézmények bemutatkozása, az együttműködő intézmények képviselői beszámoltak saját régiójuk Szent László vonatkozásairól. A következő előadást Szpisák Gyula, a kassai Thália Színház vezető menedzsere tartotta *Szent László legendák – élethű drámák* címmel. Híres történeti drámák bemutatása után az iskoladrámák világába is bepillantást nyerhettünk – drámatanári szemszögből hallhattunk a Szent László királyhoz kapcsolódó mondák, legendák lehetséges feldolgozási módjairól különböző korosztályok esetében, felhívta a hallgatók figyelmét a mondákban fellelhető különböző szimbólumokra, motívumokra, népmesei elemekre és a drámaoktatásban rejlő gazdag lehetőségekre. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Rovás Polgári Társulás, a Regős Kulturális és Ifjusági Egyesület, a Dunatáj Egyesület valamint a a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség részéről érkező delegáltak is.

A műhelymunka első napját kerekasztal beszélgetés zárta. A rendezvény második napját Obbágy Vera, a projekt szakmai vezetője kezdte előadásával, aki bemutatta a projekt célkitűzéseit, beszámolt az eddig megvalósult tevékenységekről, rendezvényekről, majd a partnerintézményekkel párbeszédet kezdeményezve felvázolta a projekt megvalósítási időtartamban hátralévő közös feladatokat. Ezt követően Dr. Gyurkovics Miklós, a Szent Atanáz Hittudományi Főiskola tanára tartott egy minden résztvevő számára nagyon aktuális előadást *Szent László csatái és korunk küzdelmei* címmel, melyet tartalmas és gyümölcsöző kerekasztal beszélgetés követett.

2019. április 3-4. – Nyolcadik műhelymunka Máriapócson

A projekt keretén belül újabb kétnapos műhelymunkát szervezett Máriapócson, április 3-4-e között. A rendezvényt a projekt partnerek képviseletében Kiss András, a Hierotheosz Egyesület főtitkára és Seszták Oszkár, a megyei közgyűlés elnöke nyitották meg. Szocska A. Ábel, a Nyíregyházi Egyházmegye görögkatolikus megyéspüspöke ünnepi köszöntőjében kihangsúlyozta, hogy a múlt nagyjaitól tanulnunk kell és hogy Szent László lovagkirály a hatalmát mindig Magyarország érdekében használta fel. A régi ember szeretetében a sorrend: Isten, nemzet, család, én – volt, mára azonban ez sajnos megfordult, a önmagunk szeretete és megelégtetése után jöhet csak minden más, legutolsók között a nemzet érdeke és a Teremtő Atyaisten. A programon képviseltették magukat a Rovás Polgári Társulás, a Regős Kulturális és Ifjúsági Egyesület, a Dunatáj Egyesület valamint a a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség részéről érkező delegáltak is.

Román István megyei kormány megbízott köszöntőjében elmondta, hogy az elmúlt években az emberek azt érzékelik, hogy a dolgok kezdenek a helyükre kerülni, és ez nemcsak a gazdasági helyzetre igaz, hanem spirituálisan is, ezzel pedig együtt jár, hogy a történelmi személyiségeket egyre inkább az őket megillető helyen kezeljük. Így szent királyainkban mi már nem a sötét középkor uralkodóit látjuk, hanem olyan uralkodókat, akik nemzetet építettek és megerősítették az országot, és akik emlékét őrizni kell.

Dr. Simon Miklós a térség országgyűlési képviselője köszöntőjében történelmi párhuzamot vont Szent László öröksége és a mai Magyarország között, utalva a középkori harcokra. Szent László a kunok, úzok, besenyőktől védte meg az országot, a mai Magyarországot nyugat felől a tétlenség és a valósággal szembeni vakság, kelet felől pedig a mohamedán invázió ellen kell megvédenünk hazánkat. Régen karddal oldották meg a konfliktusokat, ma ügyes politikai szövetségeket igyekszünk kötni.

Dr. Horváth-Lugossy Gábor a Magyarságkutató Intézet főigazgatója, előadásában nemcsak bemutatta a 2018. januárjában alakult intézet célkitűzéseit, fő kutatási területeit, terveit, de felhívta a figyelmet a magyar történelem különböző korszakainak vizsgálatának fontosságára is.

Dr. Kollár Tibor pszichiáter, tudományszervező, a legújabb, illetve folyamatban lévő Szent László-kutatásokról számolt be. Bemutatta a Felvidéki Ruszkin települést, majd az erdélyi

kiszsolnai templom Szent László legendát ábrázoló faliképeit. Beszámolt a Marosvásárhelyen pár hete felfedezett életnagyságúnál is nagyobb Szent-László ábrázolásról, valamint a jövőbeli tervekről is.

Jánó Mihály művészettörténész, muzeológus és a Magyar Régészeti Művészettörténeti Társulat tagja, előadásában a Szent László-legenda falképeinek ikonográfiájáról beszélt. Bemutatta többek között a Szent László és Krisztus közötti tényleges hasonlóságokat.

A napot Dr. Hidán Csaba László történész, egyetemi docens és harcművészet oktató zárta, rendkívül látványos előadásával és korhű viselet és fegyverzet bemutatójával.

A konferencia második napján Dr. Jánó Mihály régész-történész mutatta be az erdélyi Gelence-i templomot és elsősorban annak Szent László faliképeit, melyek a magyar lovagkirály harcát ábrázolják a kun vitézzel a cserhalmi csatában. Ezután Obbágy Vera, a projekt szakmai vezetője számolt be a projekt aktuális állásáról, a közeli és távlati célokról, a következő feladatokról és a következő két hónap rendezvényeiről. A műhelymunka jó hangulatú kerekasztal beszélgetéssel és eszmecsérével zárult.

2019. május 16-17. – Kilencedik műhelymunka Máriapócson

A program keretében kétnapos műhelymunka került megszervezésre Máriapócson 2019. május 16-17-én. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével Hargita Megye Tanácsának képviseletében Dr. Szabó Barna megyemenedzser és Molnár Sándor, az Erdélyi Mária Út Egyesület elnöke. Az immár kilencedik alkalommal megrendezett műhelymunka egyik célja a különböző tematikus erdélyi, partiumi, kelet-magyarországi zarándokutak bemutatása jó gyakorlatok gyanánt. Ennek megfelelően a „gyakorlati” előadások a Mária úton zajló pünkösdi zarándoklat, a Szent Erzsébet út és a Szent Jobb zarándoklat létrejöttéről, történetéről, működéséről, tehát múltjáról és jelenéről szóltak.

A műhelymunka különlegessége az volt, hogy közel negyven, a csíksomlyói pünkösdi búcsúra tartó gyalogos zarándok is részt vett rajta, valamint a Mária út önkéntesei. A programon képviselték magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Rovás Polgári Társulás, a Dunatáj Egyesület, valamint a a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség részéről érkező delegáltak is.

Seszták Oszkár a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Közgyűlés Elnöke, a rendezvényt köszöntő, bevezető beszédében személyes emlékeket idézett fel. Gyermekkorában szülőfalujából indultak gyalogos zarándoklatra Máriapócsra, lelki élményért. Ezekből az emlékekből is táplálkozva van meggyőződve arról, hogy a Szent László zarándokút lelki támaszt nyújthat és összefoghatja az európai nemzeteket. 1092-ben, Szabolcs településén, mely ma egy 300 lelkes falu, egyházi magyar nemzeti zsinatot tartott Szent László király. Ez az esemény az egyik első magyar törvénykezési esemény volt. Szabolcson árpád-kori földvár található, mely a legépebben megmaradt európai földvár. Mindezek a tények indokolják, hogy a Szent László zarándoklatnak, Szabolcs település, az egyik állomáshelyét adná. A Szent László zarándoklat magyarországi kiépülése után, nemzetközivé is válhatna a zarándoklat, hiszen Szent László királyunk, lengyel édesanyától született, Lengyelországban nevelkedett. Így tudnának szépen lelkieken összekapaszkodni keresztény nemzetek, közös programok által.

Dr. Szabó Barna, Hargita megye menedzsere, köszöntőjében hangsúlyozta, hogy a Mária Zarándokút Egyesület nem titkolt célja, hogy a nem vallásos emberek számára is a zarándoklat (vallási turizmus) által, nyitva álljon a lehetőség a lelkigondozásra.

Kiss András a Hierotheosz Egyesület főtitkárának bevezető gondolataiban elmondta, hogy Szent László királyunk Szűz Máriának különösen nagy tisztelője volt. Máriapócsra pedig kézzelfoghatóan itt van, érezhető a Szűzanya áldása. Ez a lelki élmény is kötelez minket, hogy büszkék legyünk magyar keresztény örökségünkre, népi hagyományainkra. A tradíció megtart minket, megőrzi nemzeti keresztény identitásunkat, mely érték és fundamentum a jövőre nézve, egész Európának. Ezért igyekszünk tehát a Szent László zarándokút létrehozásával is lelki inspirációt nyújtani nemzetünknek, Európának.

Molnár Sándor, az Erdélyi Mária út Egyesület elnökének előadásában hangsúlyozta, hogy a Mária zarándokút különlegessége az, hogy nem egyedül indul el rajta a személy, mint az El Camino-Szent Jakab úton Spanyolországban, hanem csoportos élményt szerez a zarándoklat által. Tematikus zarándoklatokat is szervez Erdélyben az ottani Mária út Egyesület, pl. orvosoknak. Minden évben egy-egy szándékkal ajánlják fel a zarándoklatokat, tavaly a családokért, idén az ifjúságért. Immáron nemzetközivé vált a Mária út, érkeznek a zarándokok szerte Európából, ezért több nyelven is kiadták azt az oklevelet, amit a zarándokok emlékül kapnak, hogy hány km-t teljesítettek. A zarándokút több, mint egy kaland! Felemelő megtapasztalni pl. azt, hogy idegen emberek elismerik a zarándokok erőfeszítéseit, és testvérként segítenek mindenben.

Orosz István atya, Máriapócs Nemzeti Kegyhely igazgatója, üdvözlő-beköszöntő beszédében elmondta, hogy a zarándokok a lelki megerősödésért jönnek a kegyhelyre, hogy odaadóbb keresztények legyenek. Jézus első önkéntes szolgálója Szűz Mária volt, most pedig a Mária zarándokút önkénteseit fogadjuk Máriapócson, akik a zarándokokat segítik a vándorlásuk során, de most maguk is zarándokolnak. Szűz Mária útmutató, mert rámutat Krisztusra, aki maga az Út.

Dr. Mosolygó Marcell egyháztörténész, görögkatolikus atya az előadásában kiemelte, hogy a zarándoklat kegyelmi ajándékként nyújtja a lelki megújulást, a zarándok személye is fejlődik, mely által az egész közösség fejlődése a cél. A komfortos otthonát elhagyó zarándok megvizsgálja lelkiismeretét, hogy készségesebben szolgálja Istent. A csoportosan Mária kegyhelyre zarándoklók életük megújítását a Szűz Anyától kérik. Mivel az ember vágyik kis közösségekhez való tartozásra, ez létjogosultságot ad a Szent László zarándoklatok bevezetésére is.

Gál Péter író és művelődésszervező előadásának témája a Búcsúszentlászló településen, Erdélyi Zsuzsanna néprajzkutató által gyűjtött és lejegyzett népi imádság elemzése volt. Az „Ég szülte fát...” kezdetű népi archaikus ima, a teremtés folyamatát ábrázolja, világfában bemutatva. A fa levelei akkor zöldellnek, amikor –pl. Szent László- a pogány rosszaságot elűzi. A világfa akkor pedig megsebződik, amikor a történelemben a pogány gondolkodásmód és viselkedés előretör. A megtérés magatartása, a világunk rendezését vonja maga után. A fa gyümölcse, maga Jézus, aki bennünk is él, hiszen mi vagyunk a zöld levelek ezen a világfán-nemzetfán. Szent István király a magyar koronát ajánlotta fel a Szűz Anyának, mi pedig a mai hívek, az életünket ajánljuk fel a zarándoklatunkon. Mindenki a maga életfeladatának megfelelően, otthon a saját környezetében tesz tanúságot a hitéről, magyarságáról. Magyar szentjeink, minden életállapokra követendő példát mutatnak. Pl. Szent Erzsébet feleség és három gyerekes anyuka volt, Szent Margit, vezeklő, imádkozó szűz, szerzetes. Szűz Máriában és Krisztusban, az ég hajolt le hozzánk, használjuk ki ezt a lehetséges kegyelmet.

Merva László a pünkösdi zarándoklat egyik koordinátora előadásában felhívta rá a figyelmet, hogy a Mária út 12 éves működése alatt 30 csoport zarándokolt, ez kb. 200 főt jelent, valamint 3 hetes utakat. A számokkal azonban nem mérhető a zarándoklat gyümölcseként jóra, az üdvös cél felé fordult életutak értéke.

Ozsvát József római katolikus atya a kerekasztal beszélgetésen kifejtette, hogy a zarándoklatoknak keresztény szemléletű közösségfejlesztő ereje van, melyet még a modern

személyiségpszichológia is elismer. A zarándoklat, Isten jelenlétében eltöltött idő, a természetben.

Grunda Dávid máriapócsi görögkatolikus atya visszatekintésében elmesélte, hogy ő egy zarándoklaton kapta a hivatását, ezért számára különlegesen fontos, kiemelt szerepe van a zarándoklatoknak. Mint pap, azt a tapasztalatát is megosztotta a résztvevőkkel, hogy a zarándoklatról érkező hívek, más lelkülettel gyónnak, más a döntéshozataluk, konfliktus kezelésük, mint azoknak, akik „csak úgy” megérkeznek egy zarándokhelyre. Alapjaiban másképpen viszonyul egy zarándok az élet helyzeteihez.

Orosz István Máriapócs kegyhely igazgatója megosztotta gondolatait, miszerint ügyelni kell arra, hogy a zarándoklat, ne „instant” legyen, hisz akkor nem is hozza meg a lelki kívánt hatást, sem annak „mellékhatásait”, az érzelmi intelligencia fejlődését, önismeret gyakorlását, introspektív-önmegfigyelő készség kiteljesedését. A helyi lakosoknak pedig empátiával kell kezelniük az ide érkezőket, hiszen az is kegyelem, hogy fogadjuk a zarándokokat. A vallási turizmus bennfoglalt célja, hogy aki turistaként érkezik kegyhelyünkre, töltődjön, hívő zarándokként távozzon, és majd rendszeresen vissza is térjen.

Dr. Szabó Irén a Szent Erzsébet Út Alapítvány volt kuratóriumi elnöke, a Szent Erzsébet történelmi emlékezetének tágabb kisugárzását érzékeltette. A Szent Erzsébet zarándokút jellegzetessége, hogy nem teljesítménytúra, hanem kifejezetten lelkigyakorlatos zarándoklat. A Szent Erzsébet zarándokútvonal, a királylány alázata és szociális érzékenységének példája nyomán az életvezetésünk átgondolására aktivizál, hivatásbeli célunk tisztázására. A zarándoklat felrázza elnehezdedt szívünket, hogy a prosperitásból-jóllétből, lelkünk újra érzékenyebben rezdüljön Isten felé.

Dr. Bartók Márta, a Szent Jobb zarándoklatról és a Szent László szerepéről a Szent Jobb tiszteletének kialakulása, című előadásában ismertette a zarándokokkal, Szent István király szentté avatásának történetét, a Szent Jobb megtalálásának körülményeit, a Szent Jobb tiszteletének tradícióit. A Szent Jobb zarándoklat, Szentjobb településről indul gyalogosan, minden év júl. 29.-én, Szent László halála napján, Kács Mária kegyhely, Sajópálfala, Máriapócs érintésével, a budapesti Szent Jobb körmenetbe érkezik meg.

Pethő Mária Terézia a Hivatásokért Emlékalapítvány vezetője, az alapítvány által szervezett, Máriapócs körüli 18 km-es Boldogságok útján, minden hónap első péntekjén, gyalogosan végigjárt „imahadjáratról” számolt be, melyet a papi hivatásokért tervezett meg és vitt végbe, emberfeletti erőfeszítésekkel. A zarándoklat célja ez is, hogy Istentől kapott

tehetségünket, gyakorlati tudásunkat, kompetenciaként saját kis társadalmi közösségeink szolgálatába tudjuk állítani.

Viski György ráckevei zarándok, tanúságtételében elmesélte, hogy az útnak indulók nemcsak a saját imaszándékaikat viszik Csíksomlyóra a Mária úton, Babba Mária szíve elé, hanem az úton szó szerint beléjük kapaszkodó hívek, idősek kéréseit, felajánlásait is képviselik. Viski György, elmondása szerint, Bencsik János zarándok nyomdokaiba lépett, aki a 2004-es népszavazás után, melyben a magyarországi magyarok, megtagadták határon túli testvéreiket, engesztelő zarándoklásra indult Csíksomlyóra, az erdélyi magyar kegyhelyre.

A műhelymunka egyik legemlékezetesebb része az a kerekasztal beszélgetés volt, ahol hét római- és görögkatolikus atya osztotta meg saját, zarándoklatokhoz kapcsolódó véleményét, személyes élményét, valamint megfogalmazták a jövőben tervezett Szent László zarándoklat kialakítása kapcsán felmerült javaslataikat, praktikus ötleteiket is.

Tréningek:

2019. január 24. – Első tréning Máriapócson

A program keretében tréning Máriapócson első alkalommal 2019. január 24-én került megszervezésre. A képzést PhD habil. Kádár Magor, a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem, Politika-, Közigazgatás- és Kommunikációtudományi Kar, Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklám Intézetének tagozatvezetője tartotta. A rendezvényen elsősorban projektírással és lebonyolítással, rendezvényszervezéssel, kampánytevékenységgel foglalkozó szakmabeliek, valamint sajtós szakemberek vettek részt, olyan a térségben elismert és nagyon aktívan tevékenykedő szervezetek képviselői, mint a Segítő Kéz 2003 Szociális Egyesület, a Nyírségi Életút Egyesület, a szabolcsi Vidék Kincse Egyesület, EuroAdvance Kft, valamint a Kölcsey Tv és a Nyíregyházi Egyházmegye Sajtóirodájának munkatársai. Ezen kívül erdélyi együttműködő partnereink is képviselték szervezeteiket. A képzés fő témái a kampánytervezés, stratégiaalkotás, branding, célcsoportok, online, offline kommunikáció, ütemezés, online kampányok voltak, de a résztvevők elmélyíthették tudásukat többek között olyan fogalmak mentén is, mint a desztináció menedzsment, érzékszervi márkázás, arculatépítés, márkaesszencia, pozicionálás, stb.

Az adott témák elméleti bevezetését követően brainstorming, csapatmunka, esettanulmányokéshelyzetgyakorlatok segítették a témák elmélyítését és gyakorlati hasznosíthatóságát.

2019. április 25. – Második tréning Máriapócson

A második tréning megszervezésére Máriapócson, 2019. április 25-én került sor. A képzést Dr. Kádár Magor, a kolozsvári Bábes-Bolyai Tudományegyetem, Politika-, Közigazgatás- és Kommunikációtudományi Kara, Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklám Intézetének tagozatvezetője tartotta. A képzésen olyan rendkívül hasznos témákat taglaltunk, mint a kampánytervezés: eszközök és csatornák, célcsoportok, online, offline kommunikáció, a fiatal generáció kommunikációs sajátosságai, ütemezés, éves eseménytervek, valamint történetmesélés, storytelling a márkázásban. Az egyes témák elméleti bevezetését követően brainstorming, csapatmunka, esettanulmányok és helyzetgyakorlatok segítették a témák elmélyítését és gyakorlati hasznosíthatóságát, az előadó alig győzött a résztvevők sok-sok gyakorlati kérdésére válaszolni. A képzés menete ütemes volt, mivel sok témát tárgyalt ezért viszonylag gyorsan kellett haladni, ugyanakkor volt alkalom személyes kérdésekre vagy konzultációra is, a saját egyesületnél-alapítványnál-intézménynél felmerült kommunikációs nehézségek kapcsán is. A képzésen rendkívül sok jó kommunikációs ötletet meríthettek a résztvevők, saját rendezvényeiknek a jövőbeli propagálási lehetőségei tekintetében.

Tanulmányutak:

2019. május 31 – június 1. – Tanulmányút: Csíkmenaság, Csíksomlyó

A pályázat keretében kétnapos tanulmányút került megszervezésre a Hargita Megyei Hagyományörző Forrásközponttal közösen 2019. május 31 – június 1. között Csíkmenaság és Csíksomlyó településekre. A csíkmenasági római katolikus templomban a tanulmányút résztvevői megcsodálhatták a Szent László legenda töredékes freskóját, mely az 1410–20-as évek fordulójára keltezhető. Az egykori, román kori temploma helyén épült a 15. században gótikus római katolikus temploma, melyet 1655-ben felújítottak. A ma látható késő gótikus

templomot tehát Árpád-kori alapokra, valószínűleg a 15. század második felében építik. Töredékes Szent László-legendája esetében megfigyelhető a mesterazonosság, mivel ugyanannak a mesternek a munkájával van dolgunk, aki a székelyderzsi unitárius és a csíkszentmihályi római katolikus templomban dolgozott. A három település freskói közül az 1419-ben festett derzsi a legnagyobb összefüggő felületre kiterjedő és a legépebb, így a másik két töredékes emlék hiányzó jelenetei ennek ismeretében idézhetők vissza. Menaságon a barokk karzat boltozata eltakarja a képmező jelentős részét, így csak az utolsó jelenetek, az ínelvágás és a kun megölése maradt fenn, valamint a karakteresen megfestett lófejek, a vértzet és a háttér sablonnal festett mustrái. A freskótöredékek helyreállításának több éves munkáját 2011-re fejezték be. Csíksomlyó a katolikus vallású székely nép híres és identitás-formáló Mária-kegyhelye, búcsújáráshelye és szellemi életének sok évszázados központja. Csíksomlyó, a projekt szemmel jó gyakorlatként és követendő példaként álló Mária út központi állomása, nem csak a pünkösdi búcsú idején, hanem egész évben várja az érdeklődőket, a híveket, a turistákat. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Hargita Megyei Hagyományörző Forrásközpont, az Iskola Alapítvány valamint a a Regős Kulturális és Ifjúsági Egyesület részéről érkező delegáltak is.

2019. június 11 – Tanulmányút: Tereske, Mátraverebély-Szentkút

A pályázat keretében tanulmányút került megszervezésre 2019. június 11-én Nyíregyházáról indulva Tereskére és Mátraverebély-Szentkútra. A programon jelen volt a Varadinum Kulturális Egyesület delegációja is.

A Nógrád megye délnyugati részén fekvő Tereske néphagyományokban gazdag, szép fekvésű palóc falu. A település közepén álló ódon térhatású középkori templomban látható Nógrád megye ez idáig egyetlen Szent László-falképciklusa. A tereskei egykori bencés apátság történetével kapcsolatosan bizonyos, hogy 1219-ben már állt a Boldogságos Szűz tiszteletére szentelt monostor, mely a Váradi Regestumban tűnik fel először. Falképei az Országos Műemléki Felügyelőség által irányított, Pálos Frigyes apátkanonok által támogatott kutatás és helyreállítás során kerültek felszínre. Ekkor mutatták be a homlokzat középkori műrészleteit is. Keleti ablakbélletének baldachin alatt álló női szentjei mellett, egy újkori köpenyfal mögül feltárt Szent László-ciklus a legnagyobb értékelhető festett felület. Hajójának északi falán, annak több mint felén jelenik meg a hatalmas képszalag, mely befut a diadalív alá is. Hossza

12,3 méter, szélessége 2,5 méter. Kozmata díszes kerettel övezett részének megfestését az 1330–50 közé keltezett megújítás idejére datálják. Sajnos első jelenetei kopottak, sérültek. Mindennek ellenére azonosítható a Váradról való elindulás és a roncsolt csatajelenet. Közöttük sajnos új ablak nyitása miatt jelentős hiány keletkezett. Jobb állapotú az üldözés jelenete, melyet egy stilizált lombkoronájú fa választ el a birkózási és a kun lefejezésének jelenetétől. Itt már törtvonalú szalagkeret övezi a képet. E szinte tengelyként megjelenő fához kötötték ki a birkózási jelenet pihenő lovait. Utolsó jelenete, a pihenés már a 15–16. század fordulóján emelt diadalív mögött, illetve azon túl, a szentélyben látható. A freskók képi világát áthatja egyfajta markáns népi hangulat. A falképciklus középső részén megfestett, stilizált levelekkel ékes fa, egyes értelmezések szerint a honfoglalás előtti hitvilágból tovább élő mitikus világfával rokonítható, az egymásra festett lovak pedig valószínűleg a táltosküzdelem hiedelmének az emlékét őrzik. Legalább ilyen érdekes az elrabolt lány ábrázolása is, aki a falképeken egyszerű mintájú, „csángó” típusú hosszú ingben látható. Ebből is jól látható, hogy a festő a legenda népi változatát ismerte. További sajátosság a lefejezés jelenetében, hogy a kun imádkozva térdel a király előtt (az életéért könyörög), miközben a lány éppen a halálos csapásra készül.

A Cserhát hegység túlsó oldalán lévő Mátraverebély-Szentkútra a tereskeiek is minden évben elzarándokolnak a főbb Mária-ünnepeken. Az itt lévő három forrást már évszázadok óta csodatévő erejűnek tartják, s a Szent László ugratása forrás vizét különösen a lábfájás és belső szervi bajok ellen vélik jónak. Egy helybeli monda szerint, amikor Szent László a kunokkal harcolt, a túlerőben lévő ellenséges katonák elől menekülnie kellett. Menekülés közben egy nagy szakadékot is átugratott, és ahol a lovával földet ért, a patkója nyomot hagyott a sziklában, amely patkóforma-mélyedés azóta is ott látható. Ahol pedig kardjával beleszúrt a sziklába, onnan folyik azóta is a róla elnevezett forrás vize. A tanulmányút résztvevői nemcsak a Szent László forrást látogatták meg, hanem a templomban az apszisra megfestett csoda jelenetet is megtekintették.

2019. június 18. – Tanulmányút: Gyomaendrőd, Biharkeresztes, Hajdúszoboszló

A pályázat keretében tanulmányút került megszervezésre 2019. június 18-án Nyíregyházáról indulva Gyomaendrődre, Biharkeresztesre és Hajdúszoboszlóra. A programon képviseltették magukat a Varadinum Kulturális Egyesület, a Rovás Polgári Társulás, a Regős Kulturális és Ifjúsági Egyesület, valamint az Iskola Alapítvány részéről érkező delegáltak is.

A tanulmányút első állomása Gyomaendrőd volt, a Szent László Gyalogos Zarándoklat kiindulópontja. A Szent Antal Zarándokházban hallgathattuk meg Dr. Dénes Zoltán, a Debreceni Egyetem címzetes docense, plébános atya, az Emberi Erőforrások Minisztériumának miniszteri tanácsadója beszámolóját a Zarándoklat jelentőségéről, az első 1917-ben szervezett zarándoklatról, annak történelmi szerepéről és az elmúlt évek tapasztalatáról, saját személyes kötődéséről és tapasztalatairól. Beszámolt az adott év zarándoklatának élményeiről is, amikor a Szent László ereklyét vihették Nagyváradra. Ezután Szonda György muzeológus, a Zarándoklat főszervezője bemutatta nekünk a Szent Imre templomot, ahonnan minden évben szent misével indul a gyalogos zarándoklat. Ebéd után Biharkeresztesre mentünk, mely a zarándoklat egyik meghatározó megállója útban Nagyvárad felé, itt megtekinthettük a templom előtt Szent László modern szobrát, és a templomban található Szent László szobrot is, valamint részleteket tudhattunk meg a Nagyvárad és Biharkeresztes közötti kulturális kapcsolatáról, illetve a közös Szent László napokról. A tanulmányút utolsó megállója Hajdúszoboszló volt és a Szent László Római Katolikus Plébánia, ahol a Szent László oltárképet és a Szent Lászlóhoz kapcsolódó csodajelenetet ábrázoló mennyezeti freskót láthattuk, valamint a templom és a közösség történetén túl a vidék Szent László személyéhez való kötődéséről is bővebben hallhattunk.

D. Harmadik mérföldkő utáni rendezvények

2019. augusztus 21. Kolozsvár konferencia

A pályázat keretében, a kolozsvári Iskola Alapítvánnyal partnerségben konferencia került megszervezésre a kolozsvári Bocskai-házban. A rendezvény keretében sor került a Lovagkirály című könyv ünnepélyes bemutatójára is. A rendezvényen köszöntőt mondott többek között az Iskola Alapítvány részéről Hegedüs Csilla, továbbá Seszták Oszkár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnöke és Kiss András, a Hierotheosz Egyesület főtitkára. Gulyás Gergely, a miniszterelnökséget vezető miniszter ünnepi beszédét Vitályos Eszter, európai uniós fejlesztéspolitikáért felelős államtitkár *A Kárpát-medence nemzetmegtartó szerepe: EFOP projektek bemutatása* című előadása követte. A Lovagkirály című szakmai kötetet Isó M. Emese művészettörténész, a kötet szerkesztője mutatta be *Védeni, ápolni, megtartani* című előadásának keretében. Ezután került sor Dr. Kollár Tibor tudományszervező, a Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszttel kitüntetett kutató *Szent László-kutatás – Új eredmények és*

távlatok című előadására. Végezetül Dr. János Mihály művészettörténész, a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat tagja, a Regös Kulturális és Ifjúsági Egyesület által javasolt kutatónak a *Szent László a hitvalló lovagkirály* című előadását hallgathatták meg a konferencia résztvevői. A programon képviselték magukat, az Iskola Alapítvány, a Varadinum Kulturális Egyesület, a Hargita Megyei Hagyományörző Forrásközpont, a Regös Ifjúsági Egyesület delegáltjai.

2019. augusztus 21-22. Kolozs megyei tanulmányút

A projekt keretében az Iskola Alapítvánnyal közösen tanulmányút került megszervezésre Kolozs megyében Szent László öröksége nyomában. A tanulmányút állomásai voltak többek között Kolozsvár, Tordaszentlászló, ahol a Szent László kápolnát látogattuk meg, a Tordai hasadék, ahol a Szent Lászlóhoz kapcsolódó élő legendákról szereztünk tudomást és Magyargyerőmonostor, ahol Szent László csodálatos pénzét (40–50 millió éves óriási eukarióta egysejtűek megkövesedett maradványai) tarthattuk kezünkben, és azok csodás jellegéről a helyiek beszámolóit is meghallgathattuk. A tanulmányuton képviseltette magát a Varadinum Kulturális Alapítvány is. Az Iskola Alapítvány munkatársai készséges idegenvezetőként segítettek a tanulmányút résztvevőit, akiket beavattak a környék kulisszatitkaiba is.

2019. szeptember 19. Debrecen – vándorkiállítás

A pályázat keretében vándorkiállítás megnyitót szervezett 2019. szeptember 19-én Debrecenben a Görögkatolikus Metropolitai Hivatal épületében. A rendezvényen köszöntő beszédet mondott Kocsis Fülöp, a Hajdúdorogi Főegyházmegye érsek-metropolitája, Seszták Oszkár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnöke és Dr. Papp László, Debrecen város polgármestere. A kiállítás megnyitót a Szivárvány gyermekkar, a Lautitia kóruscsalád tagja tette ünnepélyesebbé előadásával. Az együttműködő partnerek nevében a Dunatáj Egyesülés és a Varadinum Kulturális Alapítvány képviseltette magát a rendezvényen.

2019. szeptember 19. Debrecen – konferencia

A pályázat keretében konferenciát szervezett 2019. szeptember 19-én Debrecenben, a Görögkatolikus Metropolitai Hivatal épületében, melynek keretében a Lovagkirály című könyv bemutatójára is sor került. A konferencián köszöntő beszédet mondott Palánki Ferenc debrecenyi-nyíregyházi római katolikus megyéspüspök, majd Kapin István, a Hierotheosz Egyesület elnöke tartott előadást, melyben a program célkitűzéseit, eddig megvalósult eredményeit, az együttműködő partnereinket és a további távlatokat mutatta be. Ezt követte Dr. Kollár Tibor tudományszervező "Szent László-kultusz a történeti Magyarországon – A kutatás új eredményei" című előadása, aki a projekt keretében megvalósult kutatás bemutatása mellett a Lovagkirály című szakmai kiadvány új eredményeire is felhívta a figyelmet, különös tekintettel a teljesen új kutatásokra, valamint a Kárpát-medencében létrejött Szent László települések hálózatára és az ebben rejlő jövőbeli lehetőségekre. A konferenciát Galambvári Péter kánonjogász zárta előadásával Szent László és Bizánc – A szabolcsi zsinat jogtörténeti megközelítésben című érdekesítő szakmai előadásával. A konferencián az együttműködő partnerek közül a Dunatáj Egyesülés és a Varadinum Kulturális Alapítvány képviseltette magát.

2020. január 29-31. Tanulmányút: Kovászna megye: Bibarcfalva, Gidófalva, Gelence

A projekt keretében Kovászna megyei tanulmányút került megszervezésre 2020. január 29-31. között a Regös Kulturális és Ifjúsági Egyesülettel együttműködésben. A szervezésben különösen nagy segítséget nyújtott Dr. János Mihály muzeológus, a Székely Nemzeti Múzeum munkatársa, a téma legelismeretebb erdélyi szakértője, korábban több ízben rendezvényeink előadója, valamint a Lovagkirály c. szakmai kiadványunk egyik legjelentősebb írója. Nemcsak a pontos helyszínek kiválasztásában volt segítségünkre, de a látogatások leszervezésében is, sőt, idegenvezetőként kísérté végig velünk az adott helyszíneket. A tanulmányúton részt vevő elsősorban hazai szakemberek számára Dr. János Mihály részvétele, folyamatos jelenléte, a szakmai eszmecserék lehetősége óriási élményt nyújtott. A tanulmányút hazai résztvevői voltak: - Dr. Szabó Irén – néprajzkutató, a Szent Erzsébet út volt kuratóriumi elnöke, a nyíregyházán épülő Egyháztörténeti és Művészeti Múzeum szakmai felelőse, jelen program

keretében is több ízben volt előadónk - Szatmári István - az Országos Műemlékvédelmi Hivatal Műemlék Felügyeleti Igazgatóságának volt vezetője, megyénk egyik legelismertebb műemlékvédelemmel foglalkozó szakembere - Mohácsi Endre – Jósa András Múzeum, Történeti Osztály, történeti osztályvezető, történész, főmuzeológus - Bánszki Hajnalka – Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára – igazgatóhelyettes, főlevéltáros - Dr. Bartók Márta, a pütkösi Szent László zarándoklat szervezője és résztvevője évek óta, a Szent László örökséget őrző települések és civil szervezetek jó ismerője, korábbi műhelymunkánk előadója - Földvári Katalin – Debreceni Egyetem, történész doktorandusz, a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Intézet oktatója (történelem és latin) - Kerekes Miklós – Sz-Sz-B Megyei Közgyűlés alelnöke - Kiss András – Sz-Sz-B Megyei Közgyűlés Nemzetközi Kapcsolatok és Határmenti Együttműködési Bizottság elnöke. A Hargita Megyei Forrásközpont ajánlásával részt vett a székelyudvarhelyi Sashalmi-Fekete Tamás, a Magyarságkutató Intézet kutatója, Balla Ede író és szakrális földrajz kutató, a Magura Kiadó tulajdonosa, valamint a Regös Kulturális és Ifjúsági Egyesület tagjai. A legnagyobb élményt talán a Gelencei templom és annak Szent László falfreskója jelentette, amely Dr. János Mihály bemutatásában rendkívül autentikus szakmai élmény volt, hiszen évekig kutatta ezt a freskót, saját könyve jelent meg a témában.

2020. január 30. Vándorkiállítás, Sepsiszentgyörgy

A projekt keretében vándorkiállítás megnyitó került megszervezésre a Regös Kulturális és Ifjúsági Egyesülettel együttműködésben 2020. január 30-án a Kovászna megyei Sepsiszentgyörgyön. Az ünnepélyes megnyitó Sepsiszentgyörgy belvárosában, a Bod Péter Megyei Könyvtár Gábor Áron termében zajlott. Az együttműködő partner szervezetek közül képviseltette magát a Regös Kulturális és Ifjúsági Egyesület mellett a székelyudvarhelyi Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont és a kolozsvári Iskola alapítvány is, de a megnyitót megtisztelte jelenlétével többek között Tamás Sándor, a Kovászna Megyei Tanács elnöke, a tanács munkatársai, a Kovászna Megyei Műemlékvédelmi Hivatal munkatársai, a Bod Péter Megyei Könyvtár igazgatója és munkatársai, a Székely Nemzeti Múzeum munkatársai és a Balassi Intézet igazgatónője is. A kiállítás a megnyitó rendezvényt követően még további három hétig megtekinthető volt a könyvtár dísztermében.

2020. február 19-21. Tanulmányút: Hargita megye: Bögöz, Székelyderzs, Szépvíz, Csíkszentmihály, Homoródkarácsonyfalva, Oklánd

A projekt keretében Hargita megyei tanulmányút megszervezésére került sor 2020. február 19-21. között a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközponttal együttműködésben. A tanulmányúton részt vevő hazai szakemberek: - Dr. Drabancz M. Róbert – Nyíregyházi Egyetem, történész, docens - Dr. Szilágyi László – kutató, történész, filozófus - Dr. Mosolygó Marcell - egyháztörténész - Laskayné Szőlősi Katalin – Jósa András Múzeum, kutató, könyvtáros - Takácsné Varga Ágnes – Jósa András Múzeum, restaurátor - Seszták Oszkár – Sz-Sz-B Megyei Közgyűlés elnöke - Kerekes Miklós – Sz-Sz-B Megyei Közgyűlés alelnöke - Kiss András – Sz-Sz-B Megyei Közgyűlés Nemzetközi Kapcsolatok és Határmenti Együttműködési Bizottság elnöke. A tanulmányúton továbbá részt vettek a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont munkatársai is. A tanulmányút helyszínei a következők voltak: Bögöz, református templom (középkori Szent László falkép ciklus); Székelyderzs, unitárius templom (az UNESCO világörökség része is); Szépvíz (Szent László legendára épített település marketing); Csíkszentmihály, római katolikus vártemplom; Homoródkarácsonyfalva, római katolikus vártemplom; Oklánd, unitárius templom.

5. Szakmai ajánlások

A. Kutatás kiterjesztése (épített örökség, tárgyi örökség, legendák, mondák, stb)

Megfontolandó egy olyan építészeti „örökség-leltár” készítése, mely a projekt keretében meglátogatott vagy szakmai kontextusban érintett településeken túlmenően is jegyzékbe vesz olyan, az épített örökség tárgykörébe tartozó elemeket, melyek a lovakirály kultuszához köthetőek. A legalkalmasabb módszer, a kézenfekvő művészettörténeti munkák tanulmányozása mellett, egyfajta, a társadalomtudományok „hólabda” módszeréhez hasonló gyűjtés lenne. Ennek keretében indokolt megkérdezni minden olyan szakértőt, aki jelenleg foglalogzik bármelyik településen Szent László királyhoz köthető épületekkel, akár építészeti, akár turisztikai céllal, hogy tud-e más, hasonló tematikájú építményről. Ezenkívül a közösségi médiában a lakosságot is fel lehet kérni, hogy akinek tudomása van a taxatívén felsorolt településeken kívül más helyről, ahol ilyen látható, jelezze, és ezt lehet ellenőrizni. Megítélésem szerint, némi közösségi összefogással rendkívüli mértékben kiterjeszthető ez az aspektus.

A Pályázati felhívás 1.1 pontjánál meghatározott célok kapcsán indokolt lenne egy olyan szociológiai és identitásbeli vizsgálat későbbi lefolytatása, amely azt is kiterjedten vizsgálja, hogy a régió ruszin gyökerű és/vagy részben ruszin identitású lakossága milyen attitűdöket mutat egyrészt a magyarokkal való közös együttélés kapcsán a régióban, másrészt számukra milyen identitáselemek mentén lehetséges az azonosulás a Szent László király alakjának hagyatékával, az egykori uralkodó történetéhez és legendáriumához kapcsolódó elemekkel. Ez kifejezetten sokat segíthetne abban, hogy a nemzetiségek békés egymás mellett élésének feltételeit tovább lehessen javítani, és ezen populáció attitűdjei is szakmai kiadványok révén a szélesebb közvélemény számára is megismerhetőek legyenek.

A tárgyi örökséghez kapcsolódóan, fontos lenne egyházmegyei szinteket követve mindenhol a helyi múzeológust és levéltárost megkérdezni, miről van tudomásuk egyházmegyéjük területi illetékességén belül, és hasonlóképp az előző javaslatnál ajánlott módszerhez, rákérdezni, hogy ezen kívül milyen tárgyi emlékekről van tudomásuk, ami Szent László királyhoz vagy korához köthető. Fontos lenne egy digitális, képes jegyzék készítése is mindezekről.

A projekt célkitűzéseire kapcsolódóan indokolt lenne egy olyan vizsgálatot elvégezni, amely feltérképezi, hogy milyen mélységű és kiterjedtségű a téma kapcsán érintett civil szervezetek és intézmények kapcsolatrendszere, és milyen módon lehetne ezeket bővíteni, mélyíteni, és valamiféle rendszeresített keretek között a tapasztalatsere folyamatosságát biztosítani. A szervezetszociológia például egy igen jól használható értelmezési keretet nyújthat ilyen kutatások elvégzéséhez, és annak felméréséhez, hogy ezen szervezetek jelenleg mekkora hangsúlyt fektetnek a kapcsolattartásra és a jó gyakorlatok megismerésére, valamint szélesebb körű megismertetésére. Hasonlóképp indokolt lenne egy szervezeti vizsgálat a közösségfejlesztő intézmények és az egyházak esetében, valamint az utóbbiakhoz kapcsolódó egyéb szervezetek terén is.

A legendák, mondák kapcsán hatékony lehet néprajz szakos professzoroktól érdeklődni, akik kifejezetten foglalkoznak a Szent László kultusszal, ismerik a mondákat, legendákat, regionális bontásban. Elsőkörben ajánlanám megkeresni Dr. Mohay Tamás professzort, az ELTE Néprajztudományi Intézetének professzorát, aki többek között a csíksomlyói búcsú néprajzi aspektusainak jegyzett kutatója.

B. Részletes marketingterv az előbbiekből bemutatására, hálózatba szervezésére

Fontos lenne egy egységes plakát és honlap-design tervezet, mely megjelenne egyrészt minden érintett település közterein, akár a helyiségnévtábláknál, illetve a települések weboldalain. Ez vizuálisan megjelenítené a közös identitás alapját képező Szent László királyhoz való kötődést.

Fontos lenne kapcsolatba lépni a „Határtalanul” programot szervező intézményekkel, melyek anyaországi iskolások határon túlra, és határon túliak anyaországba történő utazását szervezik. Tájékoztatni lehetne őket, melyik útbaeső település kapcsolódik a lovagkirályhoz, és ezáltal egy egész nemzedék találkozna ezzel a kirándulások során.

Fontos lenne olyan kiemelt, Kárpát-medencei jelentőségű eseményeken, mint például a Tusványosi Szabad Egyetem és Diáktábor egy Szent László sátrat létrehozni, ahol minden nap

lehetnének tematikus előadások, akár jelen projekt kapcsán is, és a települések is bemutatkozhatnak.

Lényeges célkitűzésként lehet megfogalmazható az, hogy ezen marketingstratégia tekintettel legyen a 9. tematikus cél, vagyis „A társadalmi együttműködés előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem” lehetőségeinek kibővítésére. Tekintettel arra, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, mely a projekt központi földrajzi egysége, számos társadalmi-gazdasági mutató kapcsán elmarad a magyarországi átlagtól, és a NUTS-2 régió szintű kimutatások terén is Európa szerényebben teljesítő régiói közé tartozik, kimeleten segíthetné ezt a célt az, ha egy fenntartható, a helyi vállalkozók és munkavállalók nagy arányát érintő, a társadalmi kooperáció szempontjait érvényesíteni képes turisztikai mechanizmus indulna be. A sporadikus, kiszámíthatatlan gyakoriságú egyéni és csoportos látogatások mellett kiemelt cél kell legyen az, hogy az egész Kárpát-medencében híre menjen a jól dokumentált, lajstromba vett Szent László emlékhelyeknek, és ennek kapcsán az egész régióból iskolások tanulmányi utakat tehessenek a régióba, hogy a tanulók számára átélhetőbb legyen az egész hagyománykör ezen utak által. Ennek előmozdítása egész éves bevételi forrásokat eredményezne, és hozzájárulna ahhoz, hogy az ide ellátogató tanulók, pedagógusok, a térséget ezzel is azonosítsák, és adott esetben egyéb lehetőségeket is felfedezzenek. Hasonlóképpen egyéb civil szervezetek, művelődési körök, egyházi gyülekezetek számára is kidolgozandóak meglátásom szerint olyan tematikus tanulmányi út-szervezési opciók, melyek a Szent László legendárium mellett a régió természeti látnivalóira, gasztronómiai különlegességeire is építenek, ezáltal még szélesebb vállalkozói és munkavállalói körnek segíteni abban, hogy tervezhető, kiszámítható módon gyarapodhasson.

Külön hangsúlyozandónak tartjuk a gazdasági és társadalmi leszakadás elleni küzdelemben mutatkozó potenciális eredmények mellett, hogy a 10. tematikus cél, vagyis a: *„Befektetés az oktatásba, a képzésbe és az élethosszig tartó tanulásba”* esetében is lehetőség van jelentős mértékű hozzájárulás elérésére, hiszen a fentiek mentén a klasszikus tantermi oktatás kiegészülne az élményszerű pedagógia eszközeivel is, hiszen a tanulók az iskolai környezetből kimozdulva ismernék meg a lovagkirályhoz kapcsolódó legendárium helyszíneit, ahogy az élethosszig tartó tanulásra való fogékonytságot is növelné, hiszen a felnőtt látogatócsoportok esetében is történe tudásátadás, előadások, interkatív térképek, szakszerű

idegenvezetés révén, Mindez egészen új megvilágításba helyezheti ezen célcsoportok esetében a korábban már ismert legendavilágot, és meghozhatja a motivációt egyéb, akár témához kapcsolódó, akár attól távol eső dokumentálódás, interaktív és online tartalmak felkeresése, nevezetes történelmi és kulturális régiók meglátogatása iránt.

Fontos lenne országos médiafigyelmet kapó eseményeken reprezentálni mindig egy-egy Szent László királyhoz köthető települést. Mivel sok esetben kisebb településekről van szó, ezt nem biztos, hogy meg tudják tenni, létre lehetne hozni egy „Szent László Városok Ligája” nevű szervezetet, példának okáért, ahol rotációban indulnának e cím alatt például a Nemzeti Vágtán, vagy a Nemzet Kenyere esetében is váltakozva egy-egy település képviselhetné ezen településeket.

Annak érdekében, hogy a projekt céljaként megfogalmazott irányok ne csak egyszerűen megvalósuljanak jelen program keretében, hanem hogy ezen eredmények fenntartható módon hosszú távon biztosíthassák a projektben is megfogalmazott célok elérését, valamint annak érdekében, hogy tere nyerjen a további kezdeményezések zökkenőmentes illeszkedésének jelen projekt megvalósításaihoz, messzemenően indokolt lenne egy egységes Szent László brand megalkotása. Ez növelné a projektben érintett települések, célcsoportok, egyházi és civil szervezetek közötti kohéziót, keretet biztosítana a további együttműködésre, és organikusán kijelölhetné a továbbiakban felmerülő, és szintén a Szent László király alakjához kapcsolódó hagyományokat érintő kezdeményezések ezen brand alatti megvalósulása általi kontinuitási lehetőségeket. Egy Szent László brand, a hozzá tartozó vizuális elemekkel, nem csak turisztikai, de helyi kézműves és népművészeti termékek értékesítését is segíthetné, az idegenforgalmi perspektívákon túlmenően, így méginkább és többértően szolgálná mindenekelőtt a projekt célkitűzéseiként is explicite megjelölt felzárkóztatási és regionális fejlesztési célokat.

C. A Szent László út (Erdély, Észak-Magyarországi részének) megnyitása

Megítélésem szerint, nagyon fontos, hogy az út megjelenjen és tudatosuljon az emberekben az alábbi felületek, eszközök segítségével:

- turisztikai térképeken legyen feltüntetve, azon pontos útszakaszokkal, amik közúton összekötik

- az út mentén legyenek elhelyezve bizonyos vizuális elemek, hasonlóan, mint ahogy a Mária út jelzései, az El Camino mentén a kagylók, vagy a Kék Túra esetében a jelzések, hogy ezalatt is erősödjön egyfajta közösségi identitás

- javasolt létrehozni olyan pihenő és vendégházakat, ahol nem csak szállás és ellátás biztosított, de térképet, kiadványok, esetleg személyes felvilágosítás is, az út élményének minél teljesebb megélése érdekében

- lehetne fejleszteni egy, a Google Térkép alapján működő (tudomásom szerint ingyenesen használható) olyan útvonal keresőt, gyalogosan, gépkocsival, tömegközlekedéssel és kerékpárral is, ami kifejezetten ezen a szakaszon nyújt naprakész információt.

mindezek nagymértékben hozzájárulhatnak a az EFOP 5. prioritási tengely 5.2 intézkedésnek (Társadalmi innováció és transznacionális együttműködések) sikerességéhez, hiszen ezen programcsomag kidolgozása révén számos tere nyílna az innovatív megoldásoknak, nem csak az infokommunikáció, a digitális téjékoztatás, hanem annak kapcsán is, hogy miként lehet a kedvezményezettek körét bővíteni, valamint – mivel a Szent László király nevével fémjelzett út több mai ország területére terjedne ki – egy újabb konszolidáló eleme lehet a már meglévő transznacionális kulturális projektek körének.

D. A Szent László út Kárpát-medencei kiterjesztése

Az út Kárpát-medencei szintű kiterjesztése kapcsán az előző pontoknál felsoroltak mindegyikét fontosnak tartanám, de ezen kívül szükség van még néhány más megoldásra is:

- mivel Románia és Magyarország között a határátkelés nem mindenhol lehetséges, ezért szükséges lenne eseti határátkelőhelyek létesítése a könnyebb átjárás érdekében

- fontos a többnyelvűség, ezért a külhoni helyszínek esetében indokolt a hely legfontosabb információit az adott ország nyelvén, valamint angolul is ismertetni

- szükséges egy olyan ügyfélszolgálat létrehozása, ahol románul, szlovákul is beszélő munkatársak segítenek az utat bejáróknak, ha bármilyen praktikus nehézségbe ütköznek és nyelvi gondok merülnek fel.